

ASEMAKAAVAN MUUTOKSEN SELOSTUS, JOKA KOSKEE 11. PÄIVÄNÄ MARRASKUUTA 2019 PÄIVÄTTYÄ KARTTAA.

1. PERUS- JA TUNNISTETIETOT

1.1. Tunnistetiedot

Asemakaavan kumoaminen, joka koskee koko Sumiaisten vanhaa asemakaavoitettua aluetta.

Asemakaavalla muodostuu:

Sumiaisten asemakaavan korttelit 4-8, 10–15, 19, 21–25, 28–32, 34–38, 40–47, 51, 60–62, 101–104, 106, 110–114 sekä lähivirkistys-, uimaranta-, urheilu-, ja virkistyspalvelujen alueita, maa- ja metsätalousalueita, katu-, erityis- ja liikennealueita.

Tonttijako asemakaava-alueella on ohjeellinen.

Kaavan nimi	Sumiaisten kirkonkylän asemakaava
Kaavan päiväys	17.9.2019 , 11.11.2019
Kaavan laatija	Kaavoituspäällikkö Olli Kinnunen Kaavasuunnittelija Tuuli Tolonen Suunnitteluavustaja Paula Junikka Äänekosken kaupunki Kaavoituspalvelut Hallintokatu 4 44100 Äänekoski
Vireilletulo	Kaavoituskatsaus 2010 yhteydessä kaupunginhallituksessa 22.11.2010 Ilmoitus vireilletulosta 25.11.2010 (Sisä-Suomen lehti), 24.11.2010 (Pikkukaupunkilainen) sekä 24.11.2010 (Kosken kanava)
Nähtävillä	Kaavaluonnos 27.9. – 14.10.2016 (MRA 30 §) Kaavaehdotus 24.6 – 30.8.2019 (MRA 27 §)
Hyväksyminen	Kaupunginvaltuusto __.__.20__

1.2. Kaava-alueen sijainti

Suunnittelualueena on Sumiaisten kirkonkylän asemakaavoitettu alue kokonaisuudessaan. Alueen sijainti ja rajaus on esitetty kansilehdellä.

SISÄLLYSLUETTELO

1. PERUS- JA TUNNISTETIETOT	1
1.1. Tunnistetiedot	1
1.2. Kaava-alueen sijainti.....	1
2. TIIVISTELMÄ	3
3. LÄHTÖKOHDAT	4
3.1. Alueen yleiskuvaus	4
3.2. Luonnonympäristö	4
3.2.1. Luonto ja maisemaselvitykset Sumiaisten asemakaava-alueella.....	5
3.3. Maisemarakenne ja maisemakuva	8
3.4. Yhdyskuntarakenne ja rakennettu ympäristö.....	8
3.4.1. Väestön rakenne ja kehitys kaava-alueella.....	8
3.4.2. Yhdyskuntarakenne ja taajamakuva	9
3.4.3. Palvelut, työpaikat ja elinkeinotoiminta	10
3.4.4. Virkistys.....	10
3.4.5. Liikenne ja yhdyskuntatekniikka.....	10
3.5. Rakennettu kulttuuriympäristö	11
3.5.1. Muinaismuistot	13
3.6. Maanomistus	13
3.7. Ympäristön häiriötekijät	14
4. SUUNNITTELUTILANNE	14
4.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	14
4.2. Maakuntakaava	14
4.3. Yleiskaava	15
4.4. Asemakaava	16
4.5. Pohjakartta	16
4.6. Muut selvitykset ja suunnitelmat	17
5. ASEMAKAAVAN TAVOITTEET	17
6. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET	17
6.1. Asemakaavan suunnittelun tarve ja käynnistäminen	17
6.2. Osallistuminen ja yhteistyö	18
6.3. Luonnosvaihe	18
6.4. Ehdotusvaihe.....	18
6.5. Kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen tehdyt muutokset.....	19
6.6. Hyväksyminen	19
7. ASEMAKAAVAN KUVAUS	19
7.1. Kaavan rakenne ja mitoitus	19
7.2. Korttelialueet.....	20
7.2.1. Asuinrakennusten ja matkailun korttelialueet	20
7.2.2. Asuin- ja liike-, toimisto ja yleisten rakennusten korttelialueet.....	21
7.2.3. Palvelurakennusten ja yleisten rakennusten korttelialueet.....	21
7.2.1. Liikerakennusten korttelialueet sekä teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueet.....	21
7.3. Virkistysalueet ja maa- ja metsätalousalueet.....	22
7.4. Liikenne ja pysäköinti.....	22
7.5. Erityisalueet, tekninen huolto	23
7.6. Suojelualueet, suojelumerkinnot ja -määräykset.....	23
7.7. Yleismääräykset	24

7.8.	Nimistö.....	25
8.	KAAVAN VAIKUTUKSET.....	25
8.1.	Sosiaaliset ja yhdyskuntataloudelliset vaikutukset.....	25
8.2.	Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja yhdyskuntarakenteeseen	26
8.2.1.	Vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön.....	26
8.3.	Vaikutukset maisemaan ja kyläkuvaan	26
8.4.	Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön	26
8.5.	Vaikutukset liikenteeseen	26
8.6.	Vaikutukset tekniseen huoltoon	26
8.7.	Vaikutukset terveyteen ja turvallisuuteen.....	27
8.8.	Taloudelliset vaikutukset.....	27
9.	ASEMAKAAVAN TOTEUTUS.....	27

KAAVASELOSTUKSEN LIITTEET

LIITE 1	Sumiaisten voimassa oleva asemakaava, kumottava asemakaava
LIITE 2	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
LIITE 3	Asemakaavan seurantalomake
LIITE 4	Asemakaavassa suojeltavat rakennukset ja pihapiirit
LIITE 5	Kaavoittajan vastine / kaavaehdotus
LIITE 6	Jälleenrakennuskauden rakentamistapaohjeet 2019

2. TIIVISTELMÄ

Asemakaavaprosessissa kumotaan koko Sumiaisten vanha asemakaavoitettu alue. Osa aiemmin asemakaavoitetuista alueista jää nyt laadittavana olevan kaavan ulkopuolelle. Voimassa olevat asemakaavat ovat eri aikoina laadittuja ja osa asemakaavoista on vanhoja, joten vanhojen kaavojen rajoituksia ei ole tulkittavissa niin tarkasti että voitaisiin osoittaa täsmällisesti erikseen alueet, jotka jäävät uuden asemakaavan ulkopuolelle. Kaavaselostuksen liitteessä 1 on kartta, jossa on esitetty koko Sumiaisten voimassa oleva asemakaava, joka tässä kaavaprosessissa kumotaan.

Asemakaavan laatimisen päätavoitteena on Sumiaisten eriaikoina laadittujen asemakaavojen muuttaminen digitaaliseen muotoon. Kaavassa pientaloalueille tehdään lähinnä teknisluonteisia tarkistuksia, kuten rakentamattomia tontteja liitetään nykyisiin tontteihin ja käyttötarkoituksia sekä mahdollisesti rakennusoikeuksia tarkistetaan. Vanhentuneet kaavamerkinnot ja -määräykset päivitetään nykyisten ohjeiden mukaisiksi ja kaavaan lisätään ohjeistusta rakentamistapaan liittyen. Asumis-, palvelu- ja työpaikakatoimintojen sijainnit säilyvät kirkonkylän asemakaava-alueella pääosin ennallaan, eikä niiden määrään esitetä merkittäviä muutoksia.

Sumiaisten kirkonkylän valtakunnallisesta merkittävydestä johtuen on kaavamuutoksen yhteydessä tarkoitus muuttaa kaavaa tarvittavilta osiltaan alueen rakennetun ympäristön ja maiseman ominaispiirteet ja historialliset arvot säilyttäväksi. Tavoitteena on turvata Sumiaisten kirkonkylän perinteisen ilmeen ja rakennustavan säilyminen myös alueen tulevan rakentamisen ja peruskorjaustoiminnan yhteydessä.

Rakentamattomia omakotitontteja kaavassa on noin 60 kpl, joista noin 50 kpl on kaupungin omistuksessa. Kaavassa ohjeellista tonttijakoa tarkistetaan siten, että ohjeelliset tontit ovat paikoin nykyistä suurempia. Koska kaavassa ei ole sitovaa tonttijakoa, täsmentyy tarkka tonttimäärä ja tonttijako tehtävien maakauppojen ja vuokrasopimusten perusteella.

Rivitalorakentamiseen soveltuvia tontteja on osoitettu palvelujen läheisyyteen mm. kaupan itäpuolelle ja koulun länsipuolelle. Osalle näistä alueista voi sijoittaa myös yksityisiä ja julkisia palveluja sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia työtiloja.

Haketiellä lämpökeskuksen läheisyydessä sijaitsevat omakotitontit on muutettu teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueiksi tavoitteena luoda kaavalliset edellytykset esimerkiksi pienteollisuusyritysten sijoittumiselle myös Sumiaisiin.

Kuva 1. Näkymä Rupunlahden satama-alueelle.

3. LÄHTÖKOHDAT

3.1. Alueen yleiskuvaus

Suunnittelualueena on koko Sumiaisten kirkonkylän asemakaavoitettu alue. Sumiainen on Äänekosken taajamista itäisin ja se sijaitsee noin 30 kilometrin päässä Äänekosken keskustasta. Suunnittelualueen koko on noin 120 ha. Suunnittelualue ulottuu Urheilukentän eteläpuolelta noin 1,5 kilometriä keskustan pohjoispuolelle. Itä-länsisuunnassa suunnittelualue ulottuu Kukkoniemestä Taipaleentietä pitkin noin kilometrin päähän keskustasta.

Sumiaisten taajama on rakentunut Sumiaisjärven ja Keitele-järven väliselle kapealle kannakselle. Asutus on muodostunut harjuselänteelle rakennetun kyläraitin varteen. Vesistöjen väliin jäävällä kannaksella sijaitseva nauhamainen kyläkeskus on säilynyt idyllisenä kylämiljöönä vanhan rakenteen väliin sijoittuneesta uudisrakentamisesta huolimatta. Sumiaisten kirkonkylä on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.

3.2. Luonnonympäristö

Sumiainen on Keitele-järven lahtien pirstomaa mäkimaata. Sumiaisten taajaman keskus, kirkonkylä, sijaitsee Sumiaisjärven ja Keitele-järven välisellä kapealla kannaksella. Taajamasta on veneily-yhteys Keiteleen kanavan kautta Päijänteelle sekä Keiteleen ja Neiturin kanavan kautta Konnevedelle.

Alueen kallioperä on granodioriittia, tonaliittia ja kvartsidioriittia. Rappukallion alueella (Sumiaisten taajaman itäpuolella, kaava-alueen ulkopuolella) on kalliokiviaineselvityksessä laatuluokkaan II-III sijoitettu kohde. Alueella on louhos, ja kivi soveltuu hyvin kiviainekäyttöön, varsinkin pienirakeinen vaalea tonaliitti. Alueen maaperä on pohjamoreenia, jossa harjualueella on delta- ja saumamuodostuma. Hitonvuoren alueella on kalliomaata. Sumiaisten taajaman läheisyydessä on myös siltti- ja savimaita.

Alueen luonnolle leimaa antaa lähes kuusi kilometriä pitkä pohjois-eteläsuuntainen harjujakso. Kyläkeskustan kohdalla harjun laki on verraten tasainen ja kohoaa vain vähän vedenpinnan yläpuolelle. Kirkonkylän pohjoispuolella harju on selväpiirteisempi ja terävälakinen, eteläpuolella harjun katkaisee Kuokanjoki. Harjun ympärillä maasto on kivikkoista, kallioista ja moreeniaineksia sisältävää metsäistä mäki- maata. Viljelyyn soveltuvia maita on vähän.

Metsiköt ovat pääasiassa kanervatyypin mäntykangasta, lehtipuita ja pensaikkoa on vain viljelysten ympärillä ja rannoilla. Ranta-alueet ovat selvärajaisia ja paikoin lousikkaisia tai kivikkoisia, paikoin hiekkaisia. Soita on niukasti.

Suunnittelualueella ei ole Natura 2000-verkoston kuuluvia alueita tai kohteita tai luonnonsuojelulla suojeltuja alueita.

Kymijoen vesistön Viitasaaren reittiin kuuluvan Ala-Keiteleen veden laatutaso on pääosin erinomainen. Järvi on kirkasvetinen ja vähähumuksinen. Sumiaisjärven puolella veden laatu on hyvä.

Kuokankankaalla taajaman eteläpuolella on Kuokanniemen pohjavesialue, joka on luokiteltu vedenhankintaa varten tärkeäksi pohjavesialueeksi. Pohjavesialueen kokonaispinta-ala n 0,36 km². Pohjavesialueella sijaitsee Kuokanniemen varavedenottamo.

Kuva 2. Näkymä Keiteleelle Rupunlahden satamasta.

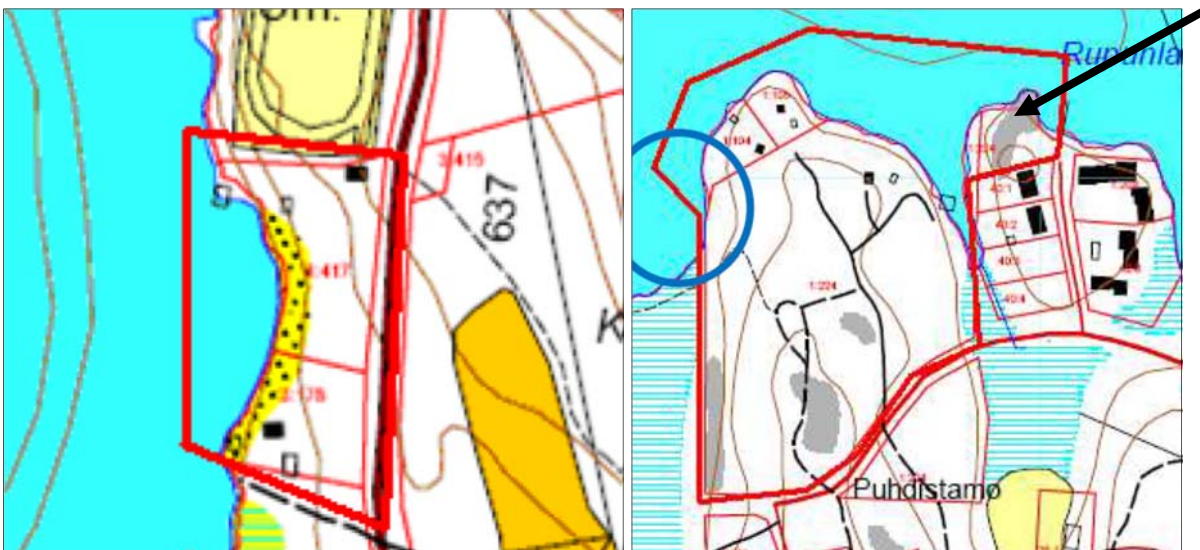
3.2.1. Luonto ja maisemaselvitykset Sumiaisten asemakaava-alueella

Kaavatyön yhteydessä ei ole laadittu erillistä luontoselvitystä, sillä asemakaavalla ei osoiteta uusia rakennettavia alueita ja tavoitteena on laatia ripeällä aikataululla voimassa olevan yleiskaavan mukainen asemakaava. Sumiaisten asemakaava-alueita koskevia alueellisesti ja sisällöltään varsin kattavia luontoselvityksiä on aikaisempina vuosina tehty eri kaavahankkeiden yhteydessä. Luontoselvitykset on syytä ajantasaistaa tulevien kaavahankkeiden yhteydessä.

Suunnittelualuetta koskevat luontoselvitykset:

- Luontoselvitys - Sumiaisten kaava-alueet. FCG Planeko Oy, Jari Kärkkäinen 2009
- Sumiaisten Kukkonniemen II alueen sekä Taipaleentien asemakaavojen luonto- ja maisemaselvitys. Tomi Hakkarinen 2006
- Sumiaisten Kukkonniemen luontoselvitys. Tomi Hakkarinen 2002

Vuoden 2009 luontoselvitys on laadittu osana Sumiainen 2020 osayleiskaavan laatimista. Luontoselvityksessä tutkitut alueet ovat pääosin asemakaavoitettavan alueen ulkopuolella. Luontoselvityksessä on käsitelty kaksi asemakaavoitettavalle alueelle sijoittuvaa kohdetta: Kannaslahti ja osa Rupulahtea. Selvitysalueet on esitetty seuraavassa kuvassa (Kuva 3).

Kuva 3. Asemakaava-alueella sijaitsevat selvityskohteet vuoden 2009 luontoselvityksestä. Oikeanpuoleisessa kuvassa musta nuoli osoittaa asemakaavoitettavalle alueelle osuvan selvitysalueen. (FCG 2009)

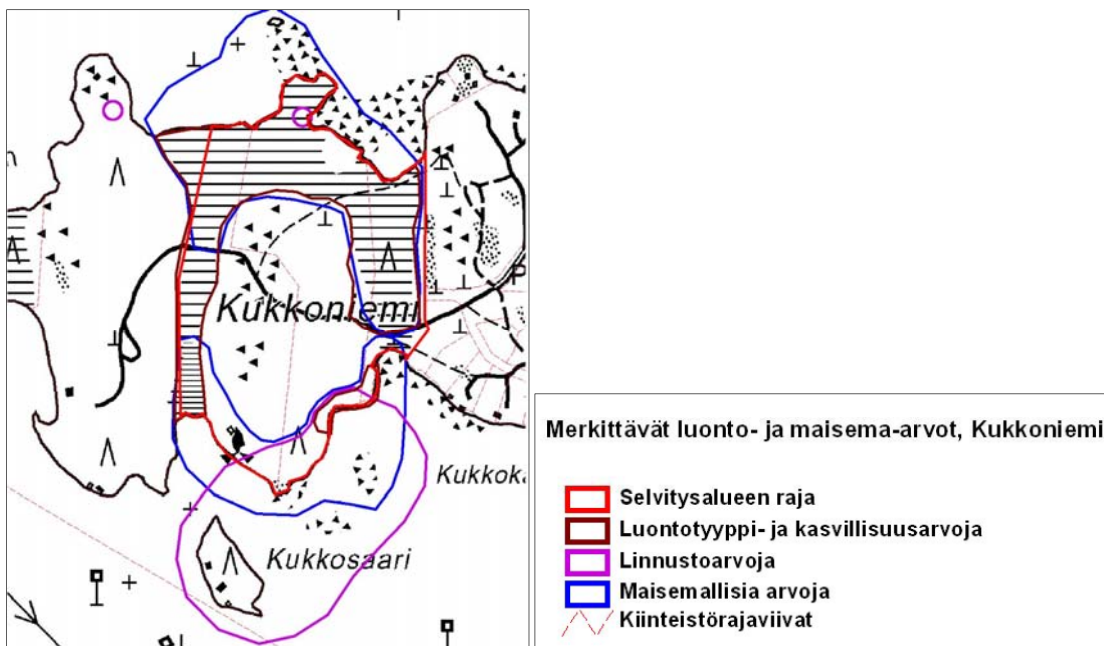
Kannaslahdessa vallitseva metsäkasvillisuus on mäntyvaltaista puolukkatyyppin kangasta. Puusto on varttuvaa talousmetsää. Ranta on hiekkapohjainen ja ruovikko on tiheä. Alueelta ei todettu metsälain tai luonnonsuojelulain mukaisia suojeltavia luontotyyppisiä tai muita arvokkaita luontokohteita. Alue on luonteeltaan sellainen, ettei se sovellu liito-oravan elinalueeksi.

Rupunlahdessa vallitseva metsäkasvillisuus on puolukkatyyppin mäntykangasta, itäpuolen niemen päässä (kaava-alueella) on kalliomännikköä. Myöskään Rupunlahdesta ei ole löydetty suojeltavia luontotyyppisiä tai muita arvokkaita luontokohteita.

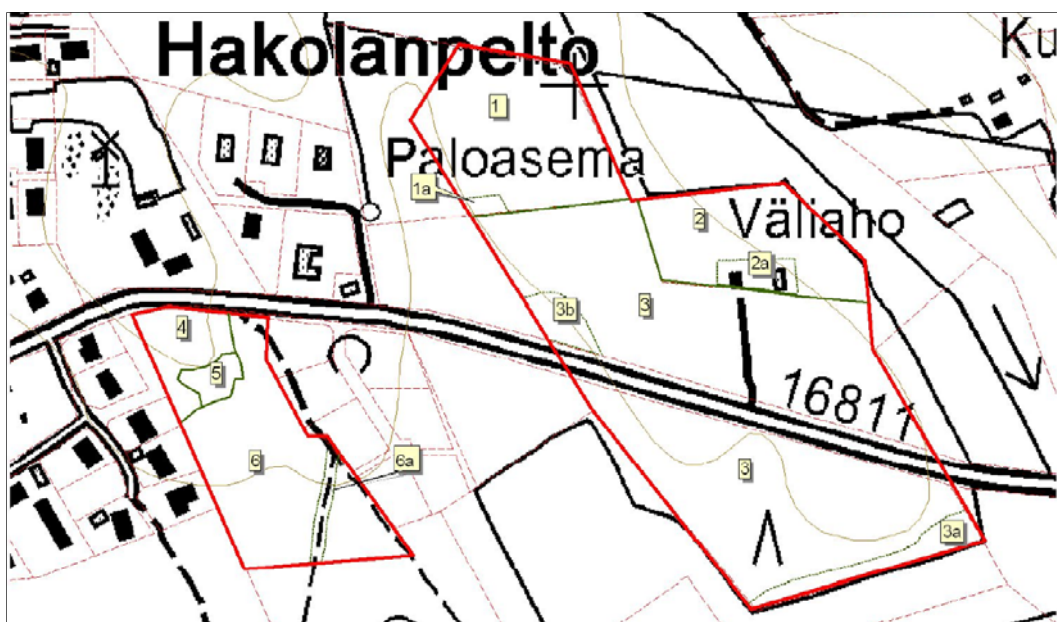
Vuonna 2006 Kukkonniemen ja Taipaleentien asemakaavojen laadinnan yhteydessä on tehty luonto- ja maisemaselvitys (Tomi Hakkari 2006).

Kukkonniemen alueella on laajoja luonnon- ja maisemasuojelullisesti arvokkaita alueita, jotka on otettu kattavasti huomioon alueen silloisen kaavan laadinnassa. Kukkonniemen asemakaavan muutos ja laajennus on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 5.11.2007.

Kukkonniemen etelärannalla on etenkin linnustollisia, mutta myös maisemallisia ja metsäluontotyyppin suojeluun liittyviä arvoja. Pohjoisosan luonnontilaisella suolla metsäsaarekkeineen on luonnontilaisen luontotyyppin ja maiseman suojeluun liittyviä arvoja, vähäisessä määrin myös linnustoarvoja.

Kuva 4. Kukkonniemen alueen merkittävät luonto- ja maisema-arvot (Hakkari 2006)

Kuva 5. Luonnon- ja maisemasuojelullisesti arvokkaat alueet Taipaleentien alueella (Hakkari 2006)

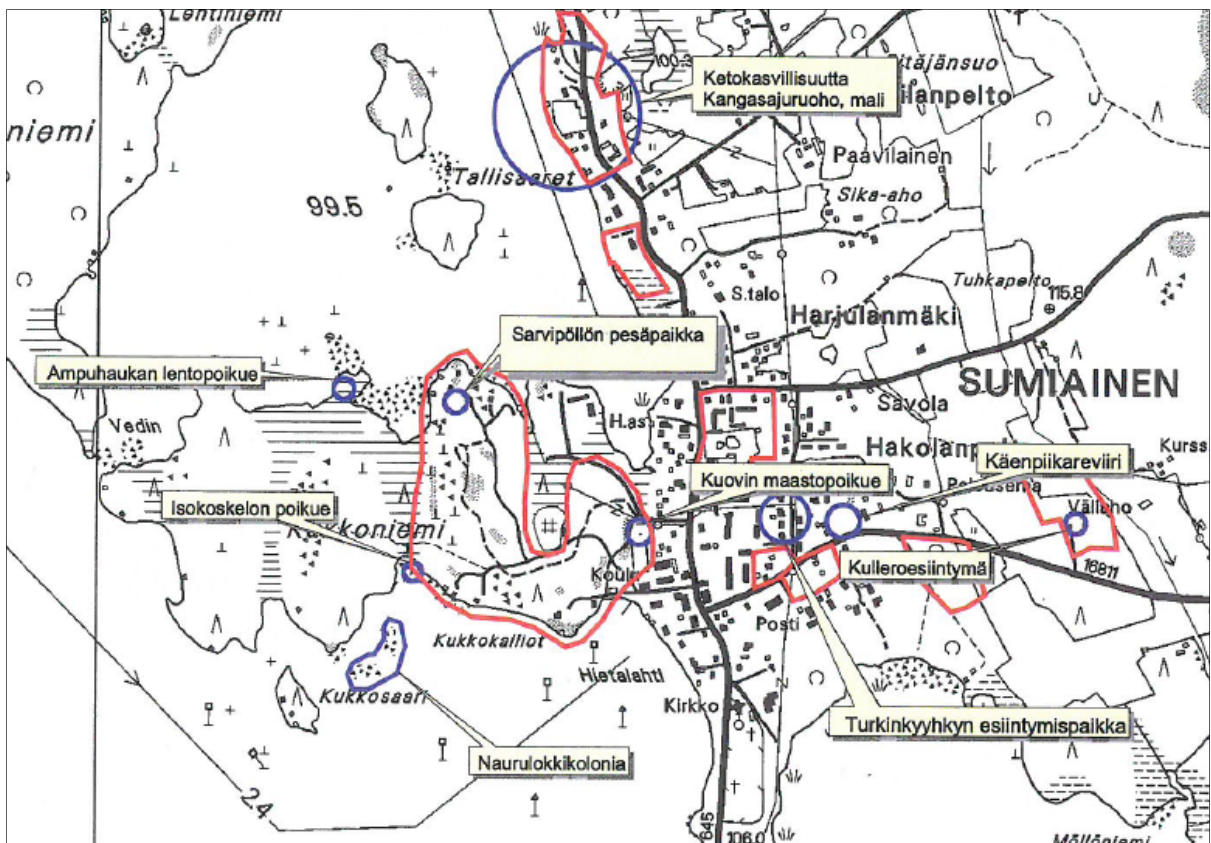
Taipaleentien selvitysalueelta (Kuva 5) on löytynyt kulleroesiintymä Väliahon pihapiiristä, jolla on vähäisiä kasvillisuusarvoja. Metsikön eteläreunalla on kasvillisuus- ja luontotyyppi-arvoja. Kyseinen alue on ympäristöään hieman rehevämpi ja lehtipuuston osuus on suurempi. Etenkin haapaa on pieninä ryhminä, kun metsikössä sitä on tavallisesti vain yksittäin. Kyseessä oli luontoselvitysalueen ainoa kohde, joka selvästi soveltuisi myös liito-oravan esiintymispaikaksi. Koivukujalla (kartassa kohde 6s) on luontotyyppi-arvoa ja vähäistä maisema-arvoa. Keskellä tiheää nuorta kuusikkoa on polkua reunustava koivukuja, jossa puut ovat varsin vanhoja. Ympäristön sulkeutuneisuuden vuoksi maisemallinen arvo jää vähäiseksi, mutta paikallisesti puurivistöllä on kuitenkin maisemallista merkitystä.

Vuonna 2002 on laadittu luontoselvitys Kukkonniemen itäosan alueesta sekä muista asemakaavoitettavalle alueelle osuvista alueista (Tomi Hakkari 2002).

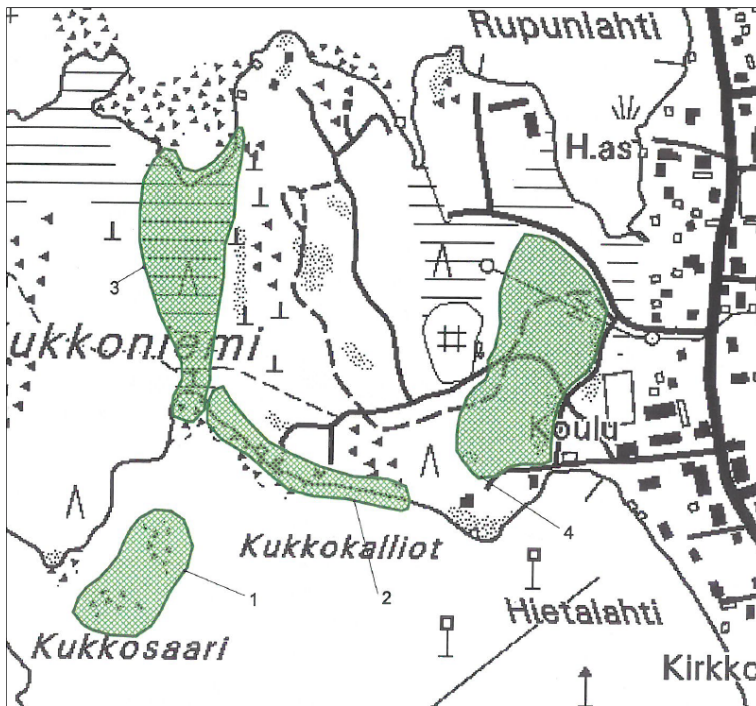
Luonnon- tai maisemansuojellisesti arvokkaat alueet on esitetty karttarajauksina (Kuva 6 ja Kuva 7). Seuraavassa on lyhyt kuvaus alueista:

- Kukkonniemen lintukeskittymä
Vesi- ja rantalinnuston kannalta tärkein Kukkosaaressa ulottuva alue, jossa pesivät muun muassa 40 naurulokkiparia, kuikka ja nuolihaukka.
- Etelärannan männikkö
Kaukomaisemassa tärkeä vanha männikkö, jolla ei kuitenkaan ole havaittu olevan huomattavaa lajistonsuojellista arvoa. Mahdollinen pienten jalohaukkojen pesintäpaikka.
- Maisemallisesti merkittävä suo, jolla on myös paikallisesti harvinaisena luonnontilaisena luontotyyppinä merkitystä. Suon kummassakin päässä on suojainen lahdeke, jonka pohjukan maisemakuvaan suo vaikuttaa olennaisesti.
- Kukkonniemen virkistysalue
Sisäisen maiseman osalta merkittävä alue, jolla voi olla merkitystä myös vanhojen männiköiden lajiston elinalueena. Näkyy osittain myös kaukomaisemassa Keiteleelle.

Muiden inventoidulta alueelta löytyneiden luonnon- tai maisemansuojellisesti arvokkaiden alueiden merkitys yksinään on sen verran vähäinen, että niiden perusteella ei ole esitetty luonnon- tai maisemansuojellisesti merkittäviä osa-alueita. Karttaan (Kuva 6) on merkitty muut luonnon- ja maisemansuojellista arvoa omaavat kohteet alueella.

Kuva 6. Luonnon- tai maisemansuojellisesti huomionarvoiset alueet v. 2002 selvityksessä (Hakkari 2002)

Kuva 7. Luonnon- tai maisemansuojellisesti arvokkaat alueet Sumiaisten Kukkoniemen luontoselvityksessä (Hakkari 2002).

3.3. Maisemarakenne ja maisemakuva

Keski-Suomen maakunnallisessa maisemaselvityksessä (Muhonen 2005) Sumiainen sijoittuu maisematyyppinä karujen vesistöisten mäkimaiden alueelle, jolle on ominaista järvien ja kumpuilevien metsämaiden vaihtelu. Maaston kumpuilevuus ja jylhyys johtuvat runsaasta drumliinikeskittymästä sekä kallioperän murroslinjoista ja rotkolaaksoista. Suot ovat pieniä ja kapeita laaksopainanteiden pohjoisosia. Viljelykset ovat pieniä ja peltoalaa on vähän. Ne sijoittuvat pääosin mäkien suotuisille huuhtoutumattomille vyöhykkeille, suoraivauksille ja järvien rantamaille.

Sumiaisten kirkonkylän maisemallisen perustan luovat alueen halki kulkeva harjujakso ja sitä rajaavat Keitele-järvi ja Sumiaisjärvi. Kirkonkylä sijaitsee järvien välisellä kapealla kannaksella, jonka maisemaa hallitsee karu ja kaunis luonto. Kylämaisema on pääosin perinteinen ja tasapainoinen. Rakennukset ja kookas puusto rajaavat raittilaa. Suurten puiden varjostamalta kyläraitilta erottuu useita viehättäviä vanhojen rakennusten reunustamia näkymiä. Näkymät jäävät kuitenkin melko suppeiksi, koska maisema on rakennusten ja puuston vuoksi sulkeutunut. Avarimmat maisemat avautuvat Kuokanjoen ylittävältä sillalta. Kylän kirkko sijaitsee komealla paikalla vesistöjen ympäröimänä kapealla Kuokaniemellä. Maisemakuva rikkovat yksittäiset kyläraitin varteen rakennetut uudisrakennukset, jotka eivät sovi raitin vanhaan rakennuskantaan. Myös kyläraitin itäpuolella sijaitseva linkkimasto häiritsee maisemakuva.

Sumiaisten kirkonkylä on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY) ja valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita. Rakennetusta kulttuuriympäristöstä on kerrottu kohdassa 3.5.

3.4. Yhdyskuntarakenne ja rakennettu ympäristö

3.4.1. Väestön rakenne ja kehitys kaava-alueella

Koko Äänekosken väkiluku on 18851 (31.12.2018). Sumiaisten väkiluku koko entisen Sumiaisen kunnan alueella on 1115, josta asemakaavoitetulla alueella asuu 401 asukasta (31.12.2018). Äänekosken kaupungin väkiluku on vähentynyt noin 1000 asukkaalla vuoden 2006 lopusta vuoden 2018 loppuun. Sumiaisissa entisen kunnan alueella vähennys on ollut noin 130 asukasta.

Muutokset Äänekosken kaupungin asukkaiden ikärakenteessa tulevat olemaan merkittäviä. Samanlaisesti tapahtuu lasten ja nuorten sekä erityisesti työikäisten suhteellisen osuuden merkittävää vähenemistä. Kun nuorten ikäluokkien suhteellinen osuus pienenee, kasvaa alueella vanhusten suhteellinen osuus voimakkaasti.

3.4.2. Yhdyskuntarakenne ja taajamakuva

Sumiaisten kirkonkylä on säilynyt idyllisenä kirkonkylämiljöönä karussa Keski-Suomen järvisuon maisemassa. Kapealla Kuokanniemellä sijaitseva kirkko ja sen pohjoispuolinen kyläraitti muodostavat nauhakylän, jonka rakennuskanta on sekä tyyliltään että ajallisesti vaihtelevaa. Uudempi omakotiasutus on sijoittunut pääosin kyläraitin itäpuolelle entisille pelloille ja Kukkoniemeeseen. Liikerakentaminen keskittyy kyläraitille ja Taipaleentien alkupäähän, vähäinen teollisuusrakentaminen Taipaleentien varteen. Julkiset palvelut sijoittuvat tiiviisti kyläkeskukseen. Virkistyskäyttöön alueella on monia uimapaikkoja.

Sumiaisten kirkonkylä on syntynyt Sumiaisjärven ja Keiteleen väliselle kannakselle, jääkauden pitkitäisharjun rinteille. Maantien varteen syntyi asumusjono 1800-luvulla kirkolta Peiponlahteen saakka. Sodanjälkeinen vilkas rakentaminen vaikutti raitin ilmeeseen ja asumusjono täydentyi tiiviiksi nauhakyläksi 1900-luvun puoliväliin mennessä. Tällöin rakennettiin myös mm. kunnantalo ja terveystalo. Kyläraitin keskus on vanhan kansakoulun, kunnantalon ja Hytösen kauppakiinteistön ympäristö. Raitin alkupäänä pidetään Kuokanjoen lähiympäristöä sekä kirkkoympäristöä ja raitin toiseen päähän jäävät Tiitelän entinen pappila, Haasianmaa sekä eräät maatilojen talouskeskukset.

Kirkonkylän varhaisimpia maalaistaloja ovat Hakola, Savola ja Lepänjuuri, joissa on myös säilynyt vanhempia maatilarakennuksia. Hakola ja Savola ovat vanhoja kantatiloja, joiden historia ulottuu 1500–1600-luvun vaihteeseen. Merkittävää vanhaa rakennuskantaa ovat mm. kirkko 1880-luvulta, tapuli 1850-luvulta, pappila 1860-luvulta, seurantalo Harjula ja työväentalo 1930-luvulta. Ensimmäiset kaupat avattiin Sumiaisten kirkonkylälle 1860-luvulla. Kulmalan ja Lepänjuuren kaupparakennusten historia ulottuu 1890-luvulle. Rakennukset ovat nykyään asuinkäytössä. Lisäksi raitilla on edelleen runsaasti pääasiassa puurakenteisia 1940- ja 1950-luvun omakotitaloja, pienviljelystilojen talouskeskuksia sekä kirkonkylän muita perinteisiä kauppaliikkeitä tai muita palvelurakennuksia, osaksi alkuperäiskäytössä, osaksi muussa käytössä tai varastoina.

Sumiaisten kirkonkylässä on säilynyt monikerroksinen ja kiinteä nauhakylärakenne. Rakennuskanta painottuu 1940- ja 1950-luvun rakennusperintöön. Kirkonkylä on erityisesti rakenteellisesti edustava kokonaisuus, jossa mm. tielinjaus on sovitettu onnistuneesti kyläraitin luonteeseen. Rakennusperintö ja maisema-arvot ovat erityisen merkittäviä raitin kirkkoympäristössä, kunnantalon ja koulun keskuksessa sekä paikoin perinteikästä kyläkulttuurihistoriaa kuvaavissa rakennusperintöpihapiireissä, jotka tukeutuvat raittimiljööseen (mm. Hakola, Savola ja Tie-Mäkelä). Raittikuvaa on muuttanut jossain määrin kevyenliikenteen väylän rakentaminen sekä eräät 1990-luvun liikerakennukset. Raitin lähellä olevat peltomaat ovat muuttuneet tonttimaaksi. Raitin varren historiallista rakennuskantaa on kuitenkin myös kunnostettu ja ennallistettu. Lisärakentamista on sovitettu ympäröivään miljööseen tai osoitettu sitä raitin ulkopuolelle. Ranta-alueita ja kouluympäristöä on lisärakennettu ja ehostettu.

Kuva 8. Vanhoja Sumiaisten kirkonkylän karttoja. Kuninkaan kartta, 1776-1805 (lähde: Timo Alanen ja Pentti Kepsu, Kuninkaan kartasto Suomesta 1776-1805, SKS), Sumiaisten pitäjänkartta, 1840-luku (lähde: Heikki Rantatuvan historialliset kartat sivusto <http://www.vanhakartta.fi/>)

Kuva 9. Sumiaisten peruskartta, 1967 (lähde: Maanmittauslaitoksen vanhat painetut kartat -sivusto <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>)

3.4.3. Palvelut, työpaikat ja elinkeinotoiminta

Sumiaisissa kaupungin tarjoamat julkiset palvelut (alakoulu, kirjasto, päiväkoti ja vanhustentalo) sijaitsevat kylän keskustassa entisen kunnantalon lähiympäristössä. Yksityisiä palveluja ovat mm. suoramyyntipaikka Aittatori (auki vain kesäaikaan), kahvila Korppu, parturit, leirintäalue, polttoaineenjako- ja metsänhoitoyhdistys. Sumiaisissa on aikanaan ollut kauppa..

Sumiainen on elinkeinorakenteeltaan alkutuotantopainotteinen. Sumiaisten alueella palvelujen osuus työpaikoista on noin 50 % (julkinen ja yksityinen). Maa- ja metsätalouden osuus on 25 %. Teollisuustyöpaikkojen osuus työpaikoista on ainoastaan noin 4 %. Metsätaloutta harjoittavan Hakolan tilan lisäksi asemakaava-alueella ei ole muita toiminnassa olevia maatilan talouskeskuksia. Vähäinen teollisuustoiminta sijoittuu Taipaleentien varteen.

3.4.4. Virkistys

Sumiaisten virkistyspalvelutarjontaa ovat mm. uimapaikat ja Rupunlahden satama ja Koulunrannan vierasvenesatama sekä monet venevalkamat, urheilukenttä, pallokenttä, liikuntahalli sekä luontopolut Hitonhaukan ja Hakolan alueilla.

3.4.5. Liikenne ja yhdyskuntateknikka

Sumiaisten keskustan läpi (kyläraitti) kulkee seututie 637 Konginkangas-Laukaa-Jyväskylä, josta käytetään nimeä Vihreä väylä. Taipaleentie (16811 Hytölä-Sumiainen) ja Raikkouksentie (16813 Raikkous) ovat luokitukseltaan yhdysteitä. Muutoin tiet ovat kokooja- ja tonttikatuja tai yksityisteitä. Taajamassa kyläraitin varrella on kevyen liikenteen väylä. Taipaleentien varrelle on suunnitteilla kevyenliikenteen väylä.

Asemakaava-alueen vesihuolto järjestetään kaupunkikonserniin kuuluvan yhtiön toimesta (Äänekosken Energia Oy). Kaava-alueen pohjoispuolella vesihuollosta vastaa Sumiaisten Pohjoiskylän vesiosuuskunta. Sumiaisten jätevedet johdetaan Sumiaistentien varteen valmistuneen siirtoviemärin välityksellä Suolahden jätevedenpuhdistamolle. Raakavesi hankitaan Suolahden Mutapohjan vedenottamosta.

3.5. Rakennettu kulttuuriympäristö

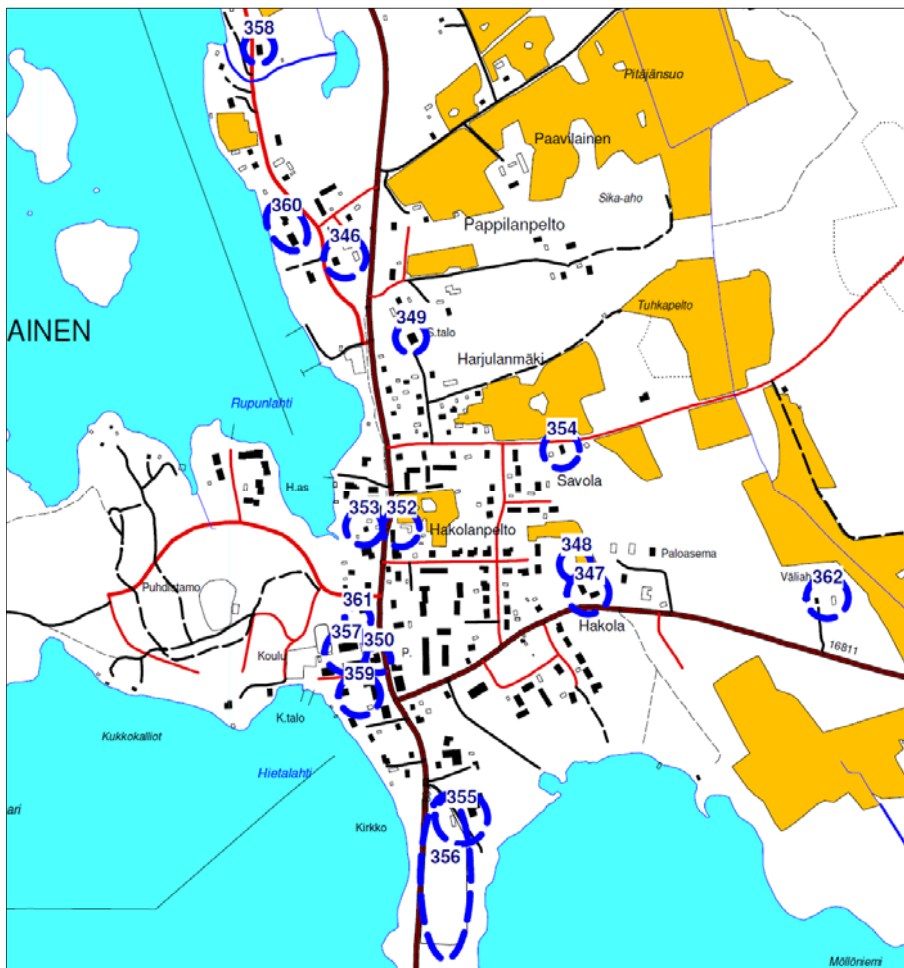
Suunnittelualueen rakennettua kulttuuriympäristöä ja maisemaa on käsitelty mm. seuraavissa inventoinneissa:

- Sumiaisten rakennusinventointi (Keski-Suomen museo; Irmeli Suviola ja Päivi Andersson, 1988).
- Äänekosken kaupungin rakennusinventointi (Juuso Väisänen, Keski-Suomen museo 2006)
- Keski-Suomen modernin rakennusperinnön inventointihanke 2012-2014. (Aada Mustonen ja Sini Saarilahti, Keski-Suomen museo 2014)
- Keski-Suomen maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2016 (Kohdeluettelo. Keski-Suomen museo 2016)
- Keski-Suomen maakunnallinen maisemaselvitys (Matleena Muhonen, Keski-Suomen ympäristökeskus 2005)
- Sumiaisten kirkonkylän kulttuuriympäristön kehittäminen (Virva Savolainen, Äänekosken kaupunki 2009)

Sumiaisten kirkonkylän kulttuurimaisema kuuluu valtioneuvoston päätöksen 22.12.2009 mukaisesti valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY) joukkoon. Taajama-alueella on säilynyt runsaasti arvokasta rakennuskantaa. Lisäksi Sumiaisten kirkonkylä on valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta.

Kapealle harjukannakselle rakentunut Sumiaisten kirkonkylä on tasapainoisena säilynyt kirkonkylämiljöön karussa Keski-Suomen järvimaisemassa. Nauhamaisessa kirkonkylässä vanhat rakennukset ovat sijoittuneet kylätien varteen. Kokonaisuutena rakennuskanta on sekä tyyliltään että ajallisesti vaihtelevaa ja kerroksellista (Keski-Suomen maakuntakaavan tarkistus, alueluettelo, maakuntavaltuuston 1.12.2017 hyväksymä.)

Keski-Suomen museon vuonna 2006 laatimassa inventoinnissa suunnittelualueelta on todettu yhteensä 17 kohdetta sekä aluekohteena Sumiaisten kirkonkylän keskusraitti (kohdenro 363). Suurin osa kohteista on todettu jo vuoden 1988 inventoinnissa ja kohteen kuvaus sekä arvoluokitus pohjautuvat tuohon inventointiin.

Kuva 10. Äänekosken kaupungin rakennusinventointi, Sumiaisten taajaman kohteet (Juuso Väisänen, Keski-Suomen museo 2006)

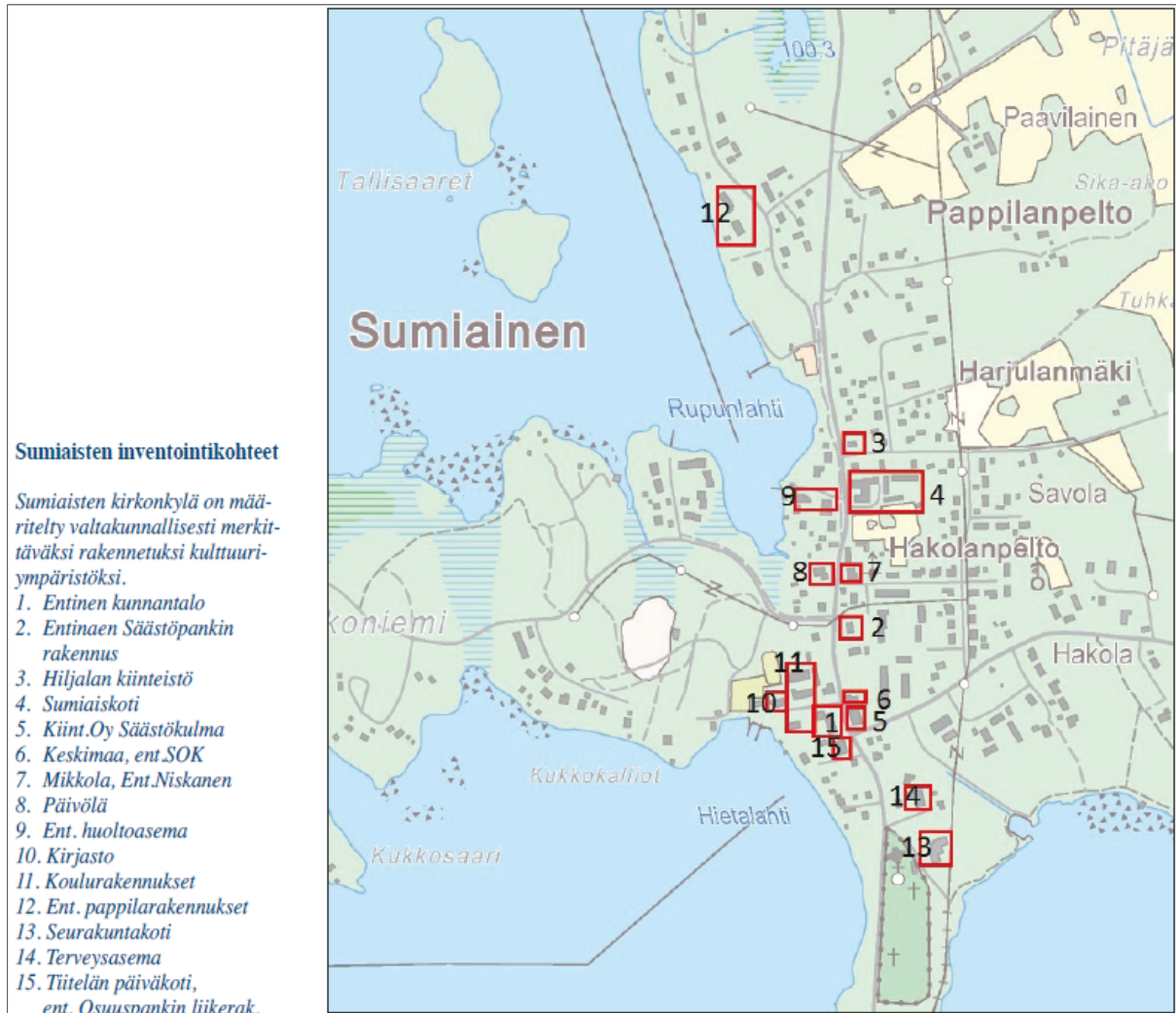
Merkittävimmät kohteet vuoden 2006 inventoinnissa ovat seuraavat:

- **Sumiaisten kirkko ja tapuli** (nro 355) ovat maakunnallisesti ja ehkä jopa valtakunnallisesti rakennustaiteellisesti, kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti merkittäviä rakennuksia valtakunnallisen Sumiaisten kirkonkylän raitin kulttuuriympäristössä.
- **Sumiaisten kirkonkylän keskusraitti** (nro 363) on historiallisesti ja rakennushistoriallisesti valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö, joka on säilyttämisen arvoinen kokonaisuus. Rakennusperintö ja maisema-arvot ovat erityisen merkittäviä raitin kirkkoympäristössä, kunnantalon ja koulun keskuksessa sekä paikoin perinteikästä kyläkulttuurihistoriaa kuvaavissa rakennusperintöpihapiireissä, jotka tukeutuvat raittimiljööseen.
- **Kuokansilta** (nro 351) on osana arvokasta luonnonmaisemaa.

Muut vuoden 2006 inventoinnissa todetut kohteet ovat lähinnä yksittäisiä ja paikallisesti arvokkaita kohteita. Kohteet edustavat eri aikakausien rakentamista. Vanhin kohde on Savolan pihapiirissä ovat 1700-luvun loppupuolen kokkitalli ja vilja-aita. Muutamia kohteita on 1800-luvun lopusta ja uusimmat paikalliseksi arvokkaiksi todetut kohteet edustavat 1940–1950-lukujen jälleerakennuskauden rakentamista. Sumiaisten kirkko ja tapuli ovat myös kirkkolailta suojeltuja rakennuksia.

Vuonna 2006 inventoituja kohteita on tarkasteltu myös myöhemmissä inventoinneissa.

Sumiaisten taajaman modernia rakennusperintöä on inventoitu Keski-Suomen museon toimesta vuosien 2012–2014 aikana. Seuraavassa kuvassa (Kuva 11) on esitetty Sumiaisissa inventoidut kohteet, jotka kaikki osuvat asemakaavoitettavalle alueelle.

Kuva 11. Sumiaisten inventointikohteet (Keski-Suomen modernin rakennusperintön inventointihanke 2012–2014 (Ada Mustonen ja Sini Saarilahti, Keski-Suomen museo 2014).

Keski-Suomen maakuntakaavan yhteydessä vuonna 2016 tarkistettiin maakunnallisesti arvokkaat kohteet *Keski-Suomen maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt* (Keski-Suomen museo 2016). Selvityksessä ei ole todettu maakunnallisesti merkittäviä kohteita suunnittelualueelta.

Tämän selostuksen liitteessä 4 esitellään arvokkainta kylän rakennusperintöä edustavat rakennukset ja pihapiirit kohde kerrallaan.

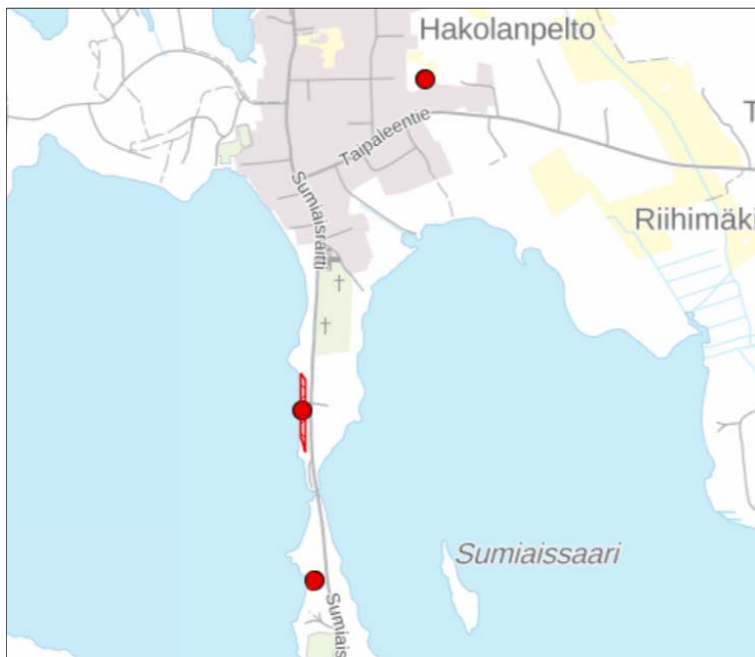
3.5.1. Muinaismuistot

Alueella on kolme muinaismuistokohdetta, joista Hiekkaranta ja Kuokanniemi ovat kivikautisia asuinpaikkoja ja Kirkonkylä Hakola historiallinen asuinpaikka. Seuraavassa on lyhyet kuvaukset kohteista muinaisjäänösrekisterin mukaan (<https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/> 5/2019). Kohdenimen perässä oleva suluissa oleva numero on muinaisjäänösrekisterin tunnus.

Kirkonkylä Hakola (1000005625): *Hakolan talon pihapiirissä on useita mahdollisia talonpohjia, kalliohakkauksia historialliselta ajalta, historiallisen ajan (?) kuppi kalliossa, pajansija sekä ainakin yksi pelto-ryöykkiö. Suurin osa muinaisjäänöksistä on pihanurmen alla, josta ne näkyvät parhaiten keväällä roudan lähdön aikaan.*

Kuokanniemi (770010005): *Asuinpaikka sijaitsee Sumiaisten keskustasta etelään johtavan tien länsipuolella hiekkakankaalla, Ala-Keiteleen korkean rantatörmän päällä. Löytöjä on noin 200 m matkalta Kuokanjoen ja hautausmaan eteläkärjen väliltä rantatörmän leikkauksesta. Törmä on jyrkkä ja sortuu, jonka vuoksi sitä on peitetty sepelillä, mikä häytti havaintomahdollisuuksia. Ympäristössä on runsaasti potentiaalista asuinpaikka-alueita.*

Hiekkaranta (770010004): *Asuinpaikka sijaitsee Ala-Keiteleen rannassa, Kuokanjoen eteläpuolella hiekkakankaalla, urheilukentän pohjoisreunasta noin 150 m pohjoiseen. Asuinpaikkalöytöjä, kvartsi-isokoksia ja palanutta luuta on Keiteleen jyrkän törmän päältä, polun pinnasta paljaalta alueelta noin 10 m matkalta. Koko laaja hiekkakangas on erittäin potentiaalista asuinpaikka-alueita.*

Kuva 12. Muinaisjäänöskohteet ja -alueet Sumiaissa. Kohteet on osoitettu punaisella merkinnällä: pohjoisimpana Kirkonkylä Hakola, keskellä Kuokanniemi, eteläisin Hiekkaranta (lähde: Museoviraston karttapalvelu 2019 kartta.museoverkko.fi)

3.6. Maanomistus

Suunnittelualue on pääasiassa yksityisessä omistuksessa. Kaupungilla on asuntorakentamiseen kaavoitettua maata kirkonkylän länsi- ja itäosissa (Kukkoniemi ja Taipaleentien varsi). Teollisuustontit Arontien-Sepäntien alueella ovat yksityisen ja kaupungin omistamaa aluetta. Kaupunki omistaa puisto-, lähivirkistys- ja katualueet sekä satamat (Rupunlahden satama ja Koulunrannan vierasvenesatama). Kirkonkylän halki Konginkankaalle kulkeva seututie Sumiaistraitti-Matilanvirrantie (637) on ELY-keskuksen hallinnoima yleinen tie. Kirkonkylän keskustasta Konneveden suuntaan kulkee Taipaleentie (yhdystie 16811).

3.7. Ympäristön häiriötekijät

Asemakaavoitettavalla alueella on yksi mahdollisesti pilaantunut maa-alue Maaperän tilan tietojärjestelmän (Matti mukaan): Sumiaisraitti 45, huoltoasema. Kohteessa on tehty PIMA-toimenpiteitä v. 2003.

4. SUUNNITTELUTILANNE

4.1. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Tavoitteilla varmistetaan, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioidaan kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastomuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017 ja ne tulivat voimaan 1.4.2018.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen:

1. Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. Tehokas liikennejärjestelmä
3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
4. Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. Uusiutumiskykyinen energiahuolto

4.2. Maakuntakaava

Keski-Suomen tarkistettu maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2017 ja se on määrätty tulemaan voimaan 26.1.2018.

Koko Keski-Suomi on maakuntakaavassa osoitettu biotalouteen tukeutuvaksi alueeksi. Koko suunnittelualaue on kulttuuriympäristön vetovoima-alue (ruskea vinorasteri). Kirkonkylän keskus on osoitettu kunta-/palvelukeskukseksi (a). Suunnittelualaueen läpi menevä Sumiaisraitti, joka muuttuu kirkonkylän pohjoispuolella Matilanvierrantieksi, on osoitettu maisema-/matkailutienä (mustavihreä linja). Merkinällä osoitetaan maisemallisesti arvokas tie. Alueella on voimassa MRL 33§:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Kirkonkylän keskuksen pohjoispuolella itä-länsisuuntaisesti on osoitettu moottorikelkkareitti ja kirkonkylän keskeltä lähtee laivaväylä luoteeseen.

Sumiaisten kirkonkylä on osoitettu **valtakunnallisesti arvokkaana maisema-alueena** (vihreä vaakarasteri, v) ja **valtakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä** (vihreä rajaus). Maakuntakaavan alueluettelossa on annettu tarkempia suunnittelumääräyksiä.

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston periaatepäätöksen mukainen valtakunnallisesti arvokas maisema-alue sekä maakunnallisesti arvokas maisema-alue.

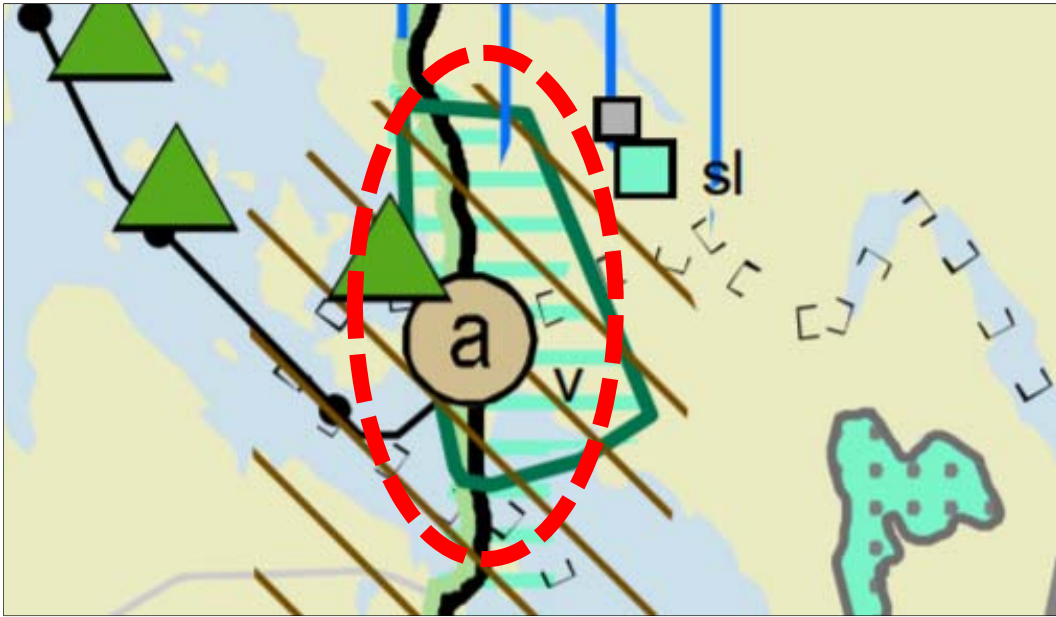
Suunnittelumääräys: Alueella tulee edistää kestävä maatalouden harjoittamista. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaan maisema-alueen kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti. Alueilla metsien hoito ja käyttö perustuu voimassa olevaan metsälainsäädäntöön.

Aluekuvauksen mukaan: Kapealle harjukannakselle rakentunut Sumiaisten kirkonkylä on tasapainoisena säilynyt kirkonkylämiljöönä karussa Keski-Suomen järvimaisemassa. Nauhamaisessa kirkonkylässä vanhat rakennukset ovat sijoittuneet kylätien varteen. Kokonaisuutena rakennuskanta on sekä tyyliltään että ajallisesti vaihtelevaa ja kerroksellista.

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö

Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen rakennettu kulttuuriympäristö.

Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kulttuurihistoriallisen rakennetun ympäristön kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti. Alueen käyttöä on ohjattava siten, ettei näitä arvoja heikennetä.

Kuva 13. Ote tarkistetusta Keski-Suomen maakuntakaavasta. Suunnittelualueen likimääräinen sijainti on osoitettu punaisella katkoviivalla.

Maakuntakaavassa on annettu koko maakuntaa koskevia määräyksiä, josta tämän asemakaavamuutoksen alueella huomionarvoisia ovat erityisesti kulttuuriympäristöä koskeva määräys, jonka mukaan:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon tunnetut muinaisjäännökset ja maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet sekä tarkistettava ajantasainen tieto museoviranomaiselta. Maakunnallisesti merkittävät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet on esitetty maakuntakaavan alueluettelossa.

Suunnittelualueella ei ole maakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Muinaismuistoja on kolme (Hiekkaranta, Kuokanniemi ja Kirkonkylä Hakola).

Maakuntakaavakartassa ei ole esitetty lailla ja sopimuksilla suojeltuja rakennettuja kulttuuriympäristöjä tai kohteita, mutta kohteet on todettu maakuntakaavan alueluettelossa. Sumiaisten kirkko (kirkko, tapuli) on maakuntakaavan alueluettelon mukaan osoitettu Kirkkolaila (1054/1993, 2013/895) suojelluksi kirkoksi.

4.3. Yleiskaava

Sumiainen 2020 osayleiskaava on hyväksytty Äänekosken kaupunginvaltuustossa 21.6.2010. Oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa on osoitettu omilla merkinnöillään valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (sk-1) ja valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (ma-1). Lisäksi Sumiainraitin ympäristö on osoitettu ruuturasterimerkinnällä kyläkuvallisesti arvokkaaksi alueeksi, johon merkintään liittyy kaavamääräys:

Asemakaavaa laadittaessa on varmistettava kyläkuvallisten arvojen ja suojeltavien rakennusten säilyminen. Uudis- ja korjausrakentaminen tulee sopeuttaa omaleimaisen ja rakennusperinteeltään arvokkaan alueen rakennusperinteeseen.

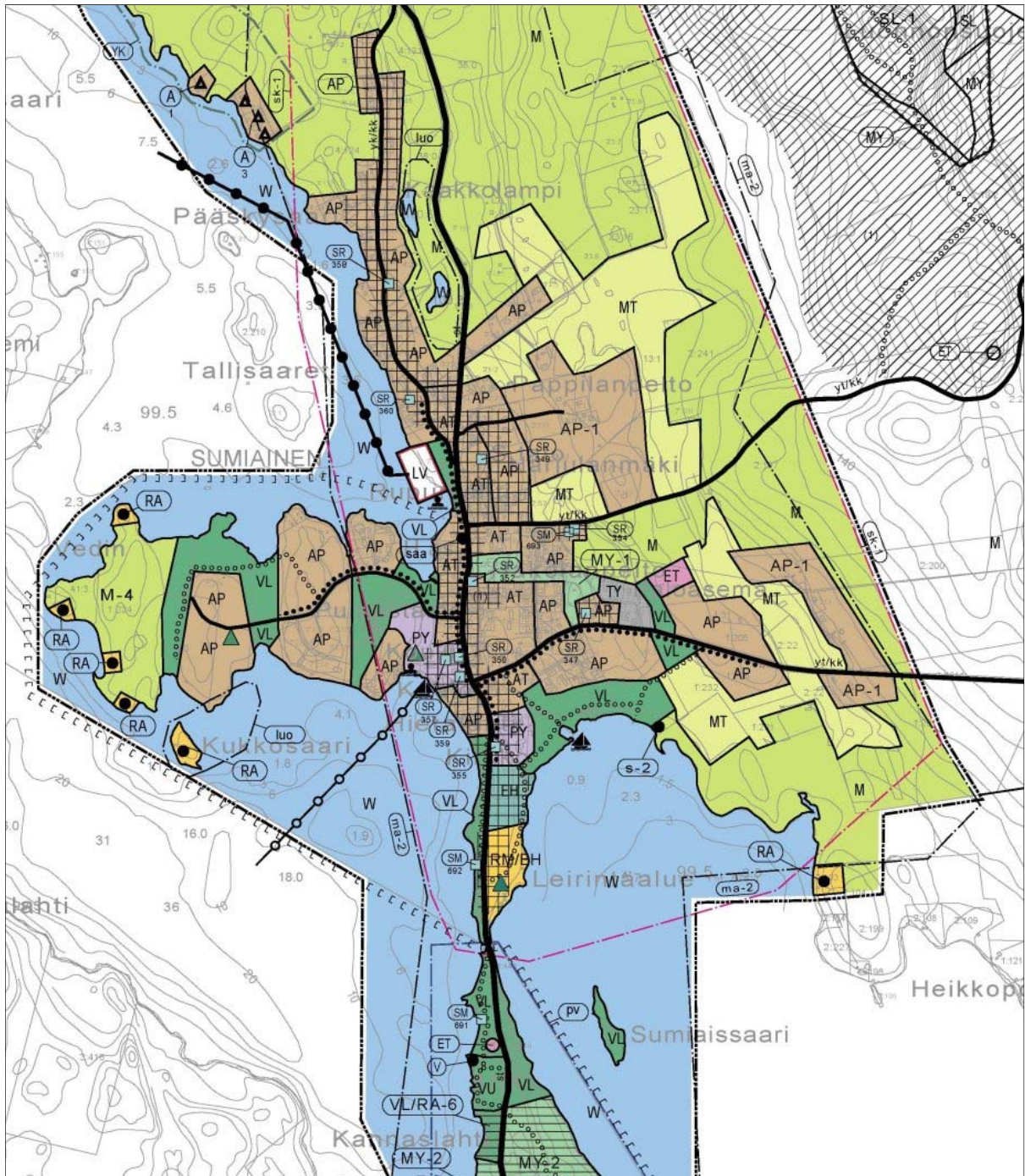
Rakennuksia ei saa purkaa ilman rakennusviranomaisen hyväksymää pakottavaa syytä. Ennen rakentamista ja sen ympäristöä merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee museoviranomaiselle varata tilaisuus lausunnon antamiseen.

Raitin varrelta ja sen tuntumasta on osoitettu suojeltava rakennus – merkinnällä (SR) yhdeksän kohdetta. Kaavamääräyksen mukaan SR-kohteiden purkaminen on kielletty, kunnes rakennussuojelu on ratkaistu asemakaavassa.

Alueen rakennettu ympäristö on kaavassa merkitty pääosin pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi (AP) ja kyläalueeksi (AT), joka on tarkoitettu kyläasutukselle sekä sen tarvitsemille julkisille ja yksityisille palveluille.

Maankäyttöä ohjaavat myös seuraavat kaavamääräykset:

- Peltoja rajaavaa puustoa ei saa kokonaan poistaa.
- Uudis- ja korjausrakentamisessa tulee huomioida alueen ominaispiirteet (suunnittelumääräys).

Kuva 14. Ote Sumiainen 2020- osayleiskaavasta.

4.4. Asemakaava

Sumiaisissa on asemakaavoitettua aluetta yhteensä noin 120 hehtaaria. Suunnittelualueella on voimassa olevia kaavoja vuodesta 1984 lähtien, minkä jälkeen kaavaa on tarkistettu ja laajennettu pienissä osissa useaan otteeseen.

Alueella on voimassa 2.2.1984, 21.8.1984, 23.1.1989, 26.9.1990, 11.12.1992, 9.8.1993, 7.2.1995, 16.6.2003, 8.11.2004, 29.5.2006, 18.6.2007, 5.11.2007, 21.4.2008, 29.3.2010 hyväksytyt asemakaavat. Voimassa olevien asemakaavojen yhdistelmä on liitteessä 1.

4.5. Pohjakartta

Äänekosken kaupunki ylläpitää asemakaavoitetun alueen pohjakarttaa. Pohjakartta on hyväksytty 5.9.2019.

4.6. Muut selvitykset ja suunnitelmat

- Keski-Suomen maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2016 (Kohdeluettelo. Keski-Suomen museo 2016)
- Keski-Suomen modernin rakennusperinnön inventointihanke 2012-2014. (Aada Mustonen ja Sini Saarilahti, Keski-Suomen museo 2014)
- Sumiaisten kirkonkylän kulttuuriympäristön kehittäminen (Virva Savolainen, Äänekosken kaupunki 2009)
- Luontoselvitys - Sumiaisten kaava-alueet. FCG Planeko Oy, Jari Kärkkäinen 2009
- Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (Valtioneuvosto 2009)
- Viestejä maisemassa, Keskisuomalainen kulttuuriympäristö (Jussi Jäppinen (toim.), Jyväskylä 2006)
- Sumiaisten Kukkonien II alueen sekä Taipaleentien asemakaavojen luonto- ja maisemaselvitys. Tomi Hakkari 2006
- Äänekosken kaupungin rakennusinventointi (Juuso Väisänen, Keski-Suomen museo 2006)
- Keski-Suomen maakunnallinen maisemaselvitys (Matleena Muhonen, Keski-Suomen ympäristökeskus 2005)
- Sumiaisten Kukkonien luontoselvitys. Tomi Hakkari 2002
- Keski-Suomen maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisema-alueet (Keski-Suomen liitto 1996)
- 1940- ja 1950- luvun pientaloalueiden rakentamisohteet (Äänekosken kaupunki 1992)
- Sumiaisten rakennusinventointi (Keski-Suomen museo; Irmeli Suviola ja Päivi Andersson, 1988).

Taipaleentien kevytväylän tiesuunnitelma

Taipaleentien kevyenliikenteen väylän rakentamiseksi on laadittu tiesuunnitelma (Maantien 16811 (Taipaleentien) kevyen liikenteen väylä Sumiaisten taajamassa, Äänekoski. Keski-Suomen ELY-keskus 2019). Tiesuunnitelmaehdotus on yleisesti nähtävillä 14.5. – 13.6.2019 välisenä aikana. Suunnitelman toteuttamiselle ei ole osoitettu rahoitusta, joten mahdollinen toteutumisaikataulu ei ole tiedossa.

5. ASEMAKAAVAN TAVOITTEET

Asemakaavamutoksen päätavoitteena on muuttaa Sumiaisten eriaikoina laaditut asemakaavat digitaaliseen muotoon. Samalla kaavaan tehdään pääasiassa teknisiä tarkistuksia, mm. muuttamalla vanhentuneet aluevaraukset sekä selvittämällä kaavamerkintöjen ja -määräysten ajanmukaisuus ja tarkoituksenmukaisuus.

Sumiaisisissa ovat kirkonkylän historialliset elementit säilyneet hyvin kuten rakentamisen suhde maisemaan, rakennusten sijoitus pihapiirissä sekä tiestö ja peltojen sijainti. Kirkonkylän keskuksessa sekä koko Sumiaisraitin varrella on merkittäviä yksittäisiä rakennuksia. Alueen rakennuskanta edustaa pääosin tyypillistä 1940–50-luvun rakentamista mutta taajamassa on myös muutamia tuota aikakautta vanhempia hyvin säilyneitä rakennuksia ja pihapiirejä. Sumiaisten kirkonkylä on määritelty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY). Kirkonkylän kulttuurimaisena ulottuu kirkonkylän eteläpuoleiselta kannakselta pitkin kylänraittia kirkonkylän pohjoispuolelle.

Sumiaisten kirkonkylän valtakunnallisesta merkittävytydestä johtuen on kaavamutoksen yhteydessä tarkoitus muuttaa kaavaa tarvittavilta osiltaan alueen rakennetun ympäristön ja maiseman ominaispiirteet ja historialliset arvot säilyttäväksi. Tavoitteena on turvata Sumiaisten kirkonkylän perinteisen ilmeen ja rakennustavan säilyminen myös alueen tulevan rakentamisen ja peruskorjaustoiminnan yhteydessä.

6. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

6.1. Asemakaavan suunnittelun tarve ja käynnistäminen

Suunnittelualueena on koko Sumiaisten kirkonkylän asemakaavoitettu alue, jossa asemakaavat ovat vuosilta 1981–2010. Hankkeena asemakaavan muutos on käynnistynyt kaupungin aloitteesta vanhentuneen Sumiaisten asemakaavan ajan tasalle saattamiseksi. Alueella ei ole merkittäviä rakentamispaineita, mutta on tarkoituksenmukaista saattaa kaava digitaaliseen muotoon ja tarkistaa samalla kaava-merkinnät ja -määräykset nykyisten ohjeiden mukaisiksi.

Kaavamutoksen vireilletulosta on päätetty kaavoituskatsauksen hyväksymisen yhteydessä 22.11.2010. Vireilletulosta on kuulutettu Sisä-Suomen lehdessä 25.11.2010, Pikkukaupunkilaisessa 24.11.2010 sekä Kosken kanavassa 24.11.2010.

6.2. Osallistuminen ja yhteistyö

Kaavamuutoksessa osallisia ovat ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (MRL 62 §).

Tässä kaavahankkeessa osallisia ovat:

- Suunnittelualan ja lähiympäristön maanomistajat, vuokramiehet ja asukkaat sekä muut asianosaiset
- Äänekosken kaupungin tekninen lautakunta, ympäristölautakunta
- Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Keski-Suomen liitto
- Keski-Suomen museo
- Keski-Suomen pelastuslaitos
- Äänekosken Energia Oy (vesihuolto)
- Savon Voima Oyj (sähkönsiirto)
- Museovirasto
- Kirkkoneuvosto
- Sumiaisten kirkonkylän kyläyhdistys ry
- Vesiosuuskunnat ja vesialueiden omistajat, laivaväylästä vastaava taho
- Teleoperaattorit

Kaavan aloitusvaiheessa on laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma, jossa on kerrottu kaavan vuorovaikutusmenettelyistä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on laadittu 9.11.2010 ja sitä on päivitetty suunnittelun edetessä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on kaavaselostuksen liitteenä (liite 2).

Osalliset voivat esittää mielipiteensä suunnitelmasta kahden nähtävillä olovaiheen aikana. Kaava asetetaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti nähtäville ensin kaavaluonnoksena ja sen jälkeen kaavaehdotuksena.

Kaavasta tiedottaminen tehdään kaupungin kotisivuilla ja kaupungin ilmoituslehdessä (Pikkukaupunkilainen) ja erillistiedoksiannolla mahdollisille ulkopakkakuntalaisille osallisille.

6.3. Luonnosvaihe

Valmisteluvaiheen kuulemista varten kaavaluonnos on ollut nähtävillä kaupungin ilmoitustaululla ja kotisivuilla 27.9. – 14.10.2016.

Kaavaluonnoksesta saatiin lausunnot Keski-Suomen ELY-keskukselta, Keski-Suomen liitolta, Keski-Suomen museolta, Keski-Suomen pelastuslaitokselta, Äänekosken Energia Oy:ltä, Savon Voima Oyj:ltä, Äänekosken seurakunnalta, Äänekosken kaupungin tekniseltä lautakunnalta ja ympäristölautakunnalta sekä Sumiaisten kirkonkylän kyläyhdistys ry:ltä.

Lisäksi kaavasta saatiin viisi yksityisten mielipidettä.

6.4. Ehdotusvaihe

Lausuntojen ja mielipiteiden perusteella kaavaluonnosta tarkistettiin kaavaehdotukseksi mm. seuraavasti:

- liitettiin kaavaan jälleenrakennuskauden rakennustapaohjeet
- lisättiin määräys alimmasta rakentamiskorkeudesta
- merkittiin kaavaan arvokas maisema-alue
- levennettiin Taipaleentien aluevarausta laaditun tiesuunnitelmaehdotuksen mukaisesti
- lisättiin suojelumerkinnot (sr-7) entiselle säästöpankin rakennukselle ja Niskasen kaupalle sekä poistettiin kohteita, joille ei ole suojeluperustetta
- poistettiin asuntoaluevaraus koulun länsipuolelta Kukkokalliontien ja Kukkonimenttien välistä ja osoitettiin entisen jätevedenpuhdistamon alue urheilu- ja virkistyspalveluille,
- kaavoitettu yleinen pysäköintialue kylän keskustaan Sumiaisraitin varteen entisen Hytösen kaupan vastapuolelle
- täydennettiin rakentamisen tapaa ohjaavia määräyksiä
- täydennettiin ja tarkistettiin maiseman säilyttämistä koskevia merkintöjä ja määräyksiä sekä muinaisjäännöksiä (sm) ja suojeltavia rakennuksia (sr) koskevien määräyksiä, tarkistettiin osoitettavat kohteet

Kaavaehdotukseen lisättiin puistojen ja virkistysalueiden nimistöä paikallisten esitysten mukaisesti. Taipaleentien kevyen liikenteen väylän toteuttamiseen liittyen Roopentien liikennejärjestelyihin esitettiin

muutosta: Roopentie muuttuisi Otontien ja Taipaleentien väliseltä osuudelta kevyen liikenteen väyläksi, jolloin suora ajoneuvoliittymä Taipaleentielle poistettaisiin.

Lisäksi kaavaan tehtiin teknisluonteisia tarkistuksia mm. rakennusoikeuksien, tontin rajojen yms. osalta.

Ehdotusvaiheen kuulemista varten kaava-aineisto asetettiin nähtäville kaupungintalon aulaan ja kaupungin kotisivuille 24.6. – 30.8.2019 väliseksi ajaksi. Kaava-alueen maanomistajia tiedotetaan ehdotuksen nähtävillä olosta kirjallisesti.

Kaavaehdotuksesta pyydettiin lausunnot tekniseltä lautakunnalta, vapaa-aikalautakunnalta ja ympäristölautakunnalta, Sumiainen kk kyläyhdistys ry:ltä, Äänekosken Energia Oy:ltä, Savon Voima Oy:ltä sekä Keski-Suomen ELY-keskukselta, Keski-Suomen liitolta ja Keski-Suomen museolta.

Kaavaehdotuksesta saatujen lausuntojen ja muistutusten perusteella on tehty muutoksia mm. kiinteisiin muinaisjäännösaluevarauksiin, kaukolämpö-, vesi- ja viemärijohtorasitteisiin sekä yksittäisiä pieniä tarkistuksia, joiden sisältö ilmenee liitteenä 5 olevasta kaavoittajan vastineesta.

Kaavaehdotusta ei ole tarpeen asettaa uudelleen nähtäville maankäyttö ja rakennusasetuksen 32 §:n perusteella: nähtävilläolleeseen kaavaehdotukseen tehtävät ei-olennaiset muutokset koskevat vain yksityistä etua ja niitä osallisia, joita muutokset koskevat, on kuultu erikseen.

Kaavaehdotuksen tarkistettu päiväys on 17.9.2019. Osallisille on lähetetty tarkistuksia koskevat kirjeet 20.9.2019 ja pyydetty tarkistuksesta palautteet viimeistään 15.10.2019 mennessä. Palautteita ei ole kaupungille toimitettu.

6.5. Kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen tehdyt muutokset

Kaupunginhallituksen 4.11.2019 tekemän päätöksen perusteella asemakaavaan on lisätty tienvarsimainostaulujen sijaintipaikat ohjeellisella mt-1 –merkinnällä kolmelle taululle kirkonkylän sisääntuloteiden varsille: etelässä urheilukentän läheisyyteen, pohjoisessa Matilanvirrantiellä Sumiaisraitin risteyksen pohjoispuolelle ja idässä Taipaleentiellä Haketien länsipuolelle.

Kaavaehdotus tulee asettaa uudelleen nähtäville, mikäli ehdotukseen tehdään virallisen nähtävilläolon jälkeen olennaisia muutoksia. Oikeuskäytännön valossa voidaan tulkita, että tässä esitetyt muutokset eivät edellytä ehdotuksen uutta nähtävilläoloa. Sen sijaan tulee kuulla maanomistajia, joita muutokset koskevat ja pyytää tarkistetusta ehdotuksesta lausunnot tienpitoviranomaiselta ja museoviranomaiselta.

6.6. Hyväksyminen

Asemakaavan hyväksyy Äänekosken kaupunginvaltuusto.

7. ASEMAKAAVAN KUVAUS

7.1. Kaavan rakenne ja mitoitus

Asumis-, palvelu- ja työpaikkatoimintojen sijainnit säilyvät kirkonkylän asemakaava-alueella pääosin ennallaan, eikä niiden määrään esitetä merkittäviä muutoksia.

Rakentamattomia omakotitontteja kaavassa on noin 60, joista noin 50 kpl on kaupungin omistuksessa. Koska kaavassa ei ole sitovaa tonttijakoa, täsmentyy tarkka tonttivarannon määrä tehtävien maakauppojen ja vuokrasopimusten perusteella ja tonttien muodostus voi poiketa kaavassa esitetystä tonttijaosta.

Rivitalorakentamiseen soveltuvia tontteja on osoitettu palvelujen läheisyyteen mm. kaupan itäpuolelle ja koulun länsipuolelle.. Osalle näistä alueista voi sijoittaa myös yksityisiä ja julkisia palveluja sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia työtiloja.

Haketiellä lämpökeskuksen läheisyydessä sijaitsevat omakotitontit on muutettu teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueiksi tavoitteena luoda kaavalliset edellytykset esimerkiksi pienteollisuusyritysten sijoittumiselle myös Sumiaisiin.

Kortteleiden käyttötarkoituksia on pyritty yksinkertaistamaan ja käyttötarkoituksia on tarkistettu vastaamaan paremmin toteutunutta maankäyttöä. Kaavalla on myös haluttu mahdollistaa korttelialueiden monipuolisemmat käyttömahdollisuudet.

Asemakaavaan on tehty teknisluonteisia tarkistuksia muun muassa kortteli- ja katualueiden rajauksin sekä ohjeellisiin tonttijakoihin. Lisäksi kaavassa osoitettavia rakennusoikeuksia ja kerroslukuja on tarkistettu.

Taipaleentien liikennealueen varaus on muutettu vastaamaan tiesuunnitelman ehdotuksen mukaista rajausta.

Sumiaisten valtakunnalliset rakennetun kulttuuriympäristön ja maisema-alueen arvot on huomioitu kaavamerkinnöissä ja -määräyksissä osoittamalla merkittävien alueiden rajaukset sekä antamalla yleismääräyksissä tarkemmin ohjeita rakentamisen tavasta koko kaava-alueella.

7.2. Korttelialueet

7.2.1. Asuinrakennusten ja matkailun korttelialueet

A-2

Asuinrakennusten korttelialue. Alueelle saa sijoittaa myös yksityisiä tai julkisia palveluja sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattomia työtiloja.

Merkinnällä on osoitettu korttelissa 60 sijaitsevat Sumiaisten vanha pappila (Tiitelä) ja sen viereinen entinen vanhainkoti sekä korttelissa 61 sijaitsevan vanhan työväentalon tontti, korttelissa 35 sijainnut entisen kaupan kortteli, korttelissa 32 sijaitseva entinen huoltoasemarakennusten korttelialue ja korttelissa 8 sijaitseva seurantalo, Harjula. Korttelissa 8 sijaitseva seurantalo (entinen suojeluskuntatalo) ja korttelissa 60 sijaitseva vanha pappila sekä korttelissa 61 sijaitseva vanha työväentalo on osoitettu lisäksi suojeltavina rakennuksina (sr-7). Vanhan pappilan ympäristö korttelissa 60 on lisäksi osoitettu merkinnällä /s Alue, jolla ympäristö säilytetään.

AP

Asuinpientalojen korttelialue.

Asemakaava-alueelta on osoitettu useita asuinpientalojen korttelialueita. Merkintä mahdollistaa omakotitalojen, paritalojen tai rivitalojen rakentamisen. Korttelialueet ovat pääosin rakennettuja. Rakentamisen tavasta on määrätty tarkemmin alueen yleismääräyksissä. Merkintää on käytetty kortteleissa 5, 8, 28, 36, 61, 102, 104. Rakennusoikeudet on osoitettu pääosin voimassa olevan kaavan mukaisina.

AR

Rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue.

Merkinnällä on osoitettu rakennetut rivitalot kortteleissa 37, 101 ja 103. Korttelissa 37 ja 101 on kerroslukuna I ja rakennusoikeutena tonttitehokkuutena $e=0,25$. Korttelissa 103 on kerroslukuna $\frac{1}{2}$ I ja rakennusoikeutena tonttitehokkuus $e=0,30$. Korttelit 101 ja 103 rajoittuvat rantaan, joten niille on osoitettu rannan puoleiselle osalle puustoisena säilytettävä alue (s-6) sekä alue, jolle sijoittaa sauna (t-4).

AO

Erillispientalojen korttelialue.

Suurin osa alueen asuinrakennuksista on osoitettu erillispientalojen korttelialueeksi nykytilanteen mukaisesti. Kortteleiden rakennusoikeudet ja kerrosluvut on osoitettu pääosin voimassa olevan kaavan mukaisina. Rakentamisen tavasta on määrätty tarkemmin alueen yleismääräyksissä.

Kukkoniemen alueella Otonkujan ja Raviontien välisellä alueella rakentamattomien toteutumatta jääneiden alueiden ohjeellista tonttijakoa tarkistettu siten, että tontit ovat aiempaa isompia.

Ranta-alueille sijoittuvilla AO-tonteilla on osoitettu rannan puoleiselle osalle puustoisena säilytettävät alueet (s-6). Lisäksi suurimmalla osalla rantatonteista on osoitettu erillinen alue, jolle sijoittaa sauna (t-4).

RL-1

Leirintäalue, jonka osaa voi käyttää hautausmaan laajennusalueeksi. Alueelle saa rakentaa toimintaa varten tarpeellisia majoitus- ja huoltorakennuksia sekä asuntovaunu- ja matkailuautopaikkoja.

Merkinnällä on osoitettu alueen eteläosassa korttelissa 30 Sumiaisjärven rannalla sijaitseva leirintäalue Camping Sumiainen. Alueelle on osoitettu ohjeellinen leikkikentän rakennusala (vk) sekä ohjeellinen hautausmaan laajennusalue (eh). Koko leirintäalue on lisäksi maisemallisesti arvokasta aluetta. Lisäksi rannan puoleiselle osalle on osoitettu puustoisena säilytettävä alue (s-6). Rakennusoikeutta on osoitettu 500 k-m² ja suurimmaksi sallituksi kerrosluvuksi on osoitettu 1½.

7.2.2. Asuin- ja liike-, toimisto ja yleisten rakennusten korttelialueet

Asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue.

Kirkonkylän keskustasta, Sumiaisraitin varrelta on yhteensä kuusi tonttia osoitettu AL-merkinnällä. Merkintää on käytetty kortteleissa 8, 12, 19, 28 ja 29.

Suojeltavina rakennuksina (sr-7) on osoitettu korttelissa 29 sijaitsevat Hytösen kauppa (Kulmala) ja sen pihapiirissä sijaitseva makasiinirakennus, korttelissa sijaitseva 19 Mikkola (entinen Niskasen kauppa) sekä korttelissa 28 sijaitseva entinen Säästöpankin rakennus.

Asuin-, liike- ja toimistorakennusten sekä yleisten rakennusten korttelialue.

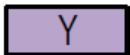
Merkinnällä on osoitettu Sumiaisten vanha kunnantalo ja sen viereinen päiväkotikorttelissa 29. Vanha kunnantalo on osoitettu lisäksi suojeltavaksi rakennukseksi (sr-7).

7.2.3. Palvelurakennusten ja yleisten rakennusten korttelialueet

Palvelurakennusten korttelialue.

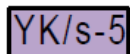
Merkinnällä on osoitettu alueen eteläosassa Keitelelen rannalla sijaitseva Veteraanipirtti korttelissa 34 sekä Aittatori korttelissa 12. Suurimmaksi sallituksi kerrosluvuksi on osoitettu I ja rakennusoikeudeksi tonttitehokkuus $e=0,30$. Aittatorin rakennus on osoitettu lisäksi suojeltavana rakennuksena (sr-7). Veteraanipirtin korttelissa on rannan puoleiselle osalle osoitettu puustoisena säilytettävä alue (s-6).

Yleisten rakennusten korttelialue.

Merkinnällä on osoitettu Sumiaisten alakoulun ja kirjaston alue korttelissa 29 sekä palvelusasumisen yksikkö Sumiaiskoti korttelissa 13 ja vanhan terveysaseman tontti korttelissa 32. Vanha koulurakennus ja sen viereinen rakennus korttelissa 29 on osoitettu suojeltavina rakennuksina (sr-7), kuten myös korttelissa 32 oleva terveystalon rakennus.

Merkinnällä pyritään mahdollistamaan alueiden monipuolisemmat käyttömahdollisuudet

Kirkkolain 14 luvun 5 §:n nojalla suojeltujen kirkollisten rakennusten ja rakenteiden sekä muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialue, jolla ympäristön ominaispiirteet tulee säilyttää. Kirkon ja kellotapulien lisäksi hautausmaa-alue rakenteineen on kirkkolain nojalla suojeltu. Korjaus- ja muutostöistä sekä uudisrakentamishankkeista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

Merkinnällä on osoitettu Sumiaisten kirkko ja seurakuntatalo korttelissa 32. Kirkkorakennus ja eteläpuolella sijaitseva tapuli on osoitettu lisäksi erikseen kirkkolailla suojelluiksi kirkollisiksi rakennuksiksi (srk).

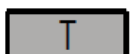
7.2.1. Liikerakennusten korttelialueet sekä teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueet

Liike-, huoltoasema- ja asuinrakennusten korttelialue

Alueelle saa sijoittaa moottoriajoneuvojen huolto- ja korjaamotoimintaa palvelevia rakennuksia sekä kahvila- ja ravintolatiloja. Alueella sallitaan polttoaineiden jakelu. Pääasiallisten käyttötarkoitusten lisäksi alueella sallitaan asumiseen tarkoitettua kerrosalaa enintään 250 k-m² verran.

Merkinnällä on osoitettu alue, jossa sijaitsee huoltoasema, ns. kylmäasema sekä vanha ravintola/liikerakennus, jossa vielä toistaiseksi toimii Kurre Pubi. Korttelissa on kaksi tonttia, joilla rakennusoikeutta on tehokkuudella $e=0,40$. Suurin sallittu kerrosluku on II.

Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialue.

Merkinnällä on osoitettu Haketien varrella olevat rakentamattomat tontit kortteleissa 43 ja 44. Suurin sallittu kerrosluku on I ja tonttitehokkuus $e=0,30$.

Teollisuusrakennusten korttelialue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia.

Merkinnällä on osoitettu Arontien ja Sepäntien varrella olevat rakennetut tontit kortteleissa 23 ja 24. Korttelin 41 TY-tontti on rakentamaton. Suurin sallittu kerrosluku kaikilla on 1 ja tonttitehokkuus $e=0,30$.

7.3. Virkistysalueet ja maa- ja metsätalousalueet

Lähivirkistysalue.

Lähivirkistysalueina (VL) on osoitettu suurin osa asemakaava-alueen viheralueista ja puistoista. Suurin osa lähivirkistysalueista nimetään tässä kaavassa. Osalle lähivirkistysalueista on osoitettu ohjeellisia leikkikenttien paikkoja (vk) sekä ohjeellisia ulkoilureittejä ja uimarantoja (vv). Kukkonitiityn lähivirkistysalueelle on osoitettu ohjeellinen urheilu- ja virkistyspalvelujen alue (vk) Kuokankankaan lähivirkistysalue on maisemallisesti arvokasta aluetta (osoitettu vaakarasterilla).

Lähivirkistysalue, jolla ei saa suorittaa sen luonnon tai maiseman kannalta arvokkaiden kohteiden luonnontilaa muuttavia toimenpiteitä.

Kukkonitiemen luonto- ja maisemaselvityksissä todetut arvokkaat alueet on osoitettu merkinnällä VL-4.

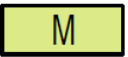
Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue.

Merkinnällä on osoitettu alueen eteläosassa oleva urheilukenttä. Rakennusoikeutta alueelle on osoitettu 500 k-m².

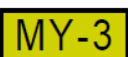
Uimaranta-alue.

Merkinnällä on osoitettu nykyinen uimaranta sataman eteläpuolella. Uimaranta on nimetty Saunaranaksi.

Maa- ja metsätalousalue.

Merkinnällä on osoitettu maa- ja metsätalousalueet Taipaleentien varrella sekä pieni alue Kirjurinkujan päässä. Taipaleentien varren M-alueelle on osoitettu ohjeellinen yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten rakennusala (et). M-alueet ovat pääosin voimassa olevan kaavan mukaisia.

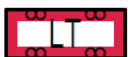

Maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Alueen kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne tulee säilyttää. Mahdollisten uudisrakennusten tulee olla olemassa olevien vanhojen rakennusten luonteeseen sopivia. Myös piha-alueen istutusten tulee olla alueen ominaispiirteisiin soveltuvia.

Ns. Hakolan tilan alue Taipaleentien varressa ja Lepänjuuren tila, jossa sijaitsee myös Lepänjuuren entinen kauppa, Kirjurintien ja Sumiaisraitin välissä on osoitettu merkinnällä MY-3. Merkinnällä pyritään alueiden kulttuurihistoriallisesti arvokkaan luonteen säilyttämiseen.

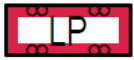
Erikseen suojeltavina rakennuksina on osoitettu kohteet Hakola, Hakolan mylly sekä Lepänjuuri (sr-7). Pihapiirit on osoitettu maatilan arvokkaina pihapiireinä (am-1). Hakolan alueella on muinaismuisto (sm).

7.4. Liikenne ja pysäköinti

Yleisen tien alue.

Taipaleentie sekä kirkonkylän läpi menevä Sumiaisraitti, joka kirkonkylän pohjoispuolella jatkuu MatilanvIRRANTIENÄ, on osoitettu yleisinä teinä. Liittymien paikat on osoitettu pääosin voimassa olevan kaavan mukaisesti. Taipaleentien liikennealueen aluevaraus näkemäalueineen on osoitettu vireillä olevan tie-suunnitelman mukaisena.

Yleinen pysäköintialue.

Sumiaisraitin varteen osoitettu pysäköintialue.

Venesatama/Venevalkama.

Kaava-alueen venevalkamat ja satamat on osoitettu LV-merkinnällä. Sataman venevalkama-alueelle on osoitettu ohjeellinen enintään 30 k-m² suuruisen saunan rakennusala (t-4). Koulun rantaan on osoitettu ohjeellinen uimarannan paikka (vv). Alueille on osoitettu tarpeen mukaan rakennusoikeutta pääosin voimassa olevan asemakaavan mukaisesti.

Venevalkama. Yksityinen alue, jolla on veneenpito-oikeus. Alueelle voidaan sijoittaa virkistystä ja veneilyä palvelevia rakenteita.

Kaava-alueen pohjoisosassa korttelin 62 ja rannan välisellä alueella pieni alue sekä korttelin 60 ja 62 välissä sijaitseva alue.

7.5. Erityisalueet, tekninen huolto

Yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alue.

Paloaseman tontin käyttötarkoituksimerkintä korttelissa 23 muutetaan yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alueeksi entisen Y-1 Paloasema -merkinnän sijaan. Alueen eteläosassa sijaitseva vedenottamo on osoitettu myös ET-merkinnällä.

Yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alue. Alueelle saa sijoittaa kotimaisella kiinteällä polttoaineella toimivan lämpökeskuksen.

Merkinnällä on osoitettu olemassa oleva lämpökeskus Haketien päässä.

Mastoalue.

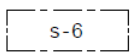
Merkinnällä on osoitettu rakennettu masto Alahakolantien varressa.

Hautausmaa-alue.

Merkinnällä on osoitettu kirkon eteläpuolella oleva nykyinen hautausmaa-alue. Alue on osoitettu lisäksi maisemallisesti arvokkaaksi alueeksi.

7.6. Suojelualueet, suojelumerkinnät ja -määräykset

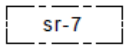
Maisemallisesti ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Alue tulee säilyttää puustoisena maisemakuvan säilymistä varten.

Kaikkien kaava-alueella sijaitsevien rantatonttien rannanpuoleisille osille on osoitettu puustoisena säilytettävä alue.

Suojeltava alueen osa. Alueella olevien rakennusten ja piha-alueiden kulttuurihistorialliset ja rakennustaiteelliselta kannalta arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää. Uudisrakentamisen yhteydessä ja julkisivukorjauksia tehtäessä tulee käyttää alueen ympäristön luonteeseen soveltuvia materiaaleja. Piha-alueiden istutusten tulee olla alueen ominaispiirteisiin soveltuvia.

Merkinnällä on osoitettu Sumiaisraitin kyläkuvallisesti arvokas alue voimassa olevan yleiskaavan mukaisesti.

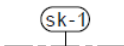
Suojeltava rakennus. Kulttuurihistoriallisesti ja kyläkuvan kannalta arvokas rakennus, jonka ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää. Erityisesti julkisivukorjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja. Rakennuslupaa vaativissa toimenpiteissä on kuultava museoviranomaista.

Asemakaavassa suojeltavaksi tarkoitettuja rakennuksia on osoitettu yhteensä 15 kpl. Suurin osa suojeltaviksi tarkoitetuista rakennuksista ovat voimassa olevan asemakaavan ja tehtyjen rakennusinventointien mukaisia. Kohteet on kuvattu kaavaselostuksen liitteessä 4.

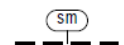
Kirkkolain (1054/1993) 14. luvun 5§:n nojalla suojeltu kirkollinen rakennus. Rakennuksen olennaisissa korjaus- ja muutostöistä on pyydetävä Museoviraston lausunto. Rakennuksen suojelu käsittää myös sen kiinteän sisustuksen, siihen liittyvät maalaukset ja taideteokset sekä rakennuksen pihapiirin.

Sumiaisten kirkon alueella on kaksi uutta suojelumerkintää. Srk-merkintä koskee kirkkorakennusta ja kellotapulia sekä niiden kiinteätä sisustusta, niihin liittyviä maalauksia ja taideteoksia sekä rakennusten pihapiiriä.

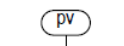
Kaupunki- tai kyläkuvallisesti tärkeä alue tai alueen osa. Merkinnällä on osoitettu Sumiaisten kirkonkylän valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Rajauksen perusteena on valtioneuvoston päätös vuodelta 2009.

Merkinnällä on osoitettu Sumiaisten kirkonkylän valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

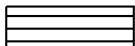
Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä suunnitelmista on pyydetävä museoviranomaisen (Museovirasto tai maakuntamuseo) lausunto.

Merkinnällä on osoitettu muinaisjäännösrekisterin mukaiset kohteet: Hiekkaranta (770010004), Kuokanniemi (770010005) ja Kirkonkylä Hakola (1000005625). Kohteiden kuvaus on luvussa 3.5.1.

Tärkeä tai veden hankintaan soveltuva pohjavesialue. Alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa maaperän eikä pohjaveden pilaantumista (ympäristönsuojelulaki 7 § ja 8 §) tai näihin verrattavia ympäristöhaittoja.

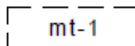
Merkinnällä on osoitettu Kuokanniemen pohjavesialue, joka on veden hankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Pohjavesialueen kokonaispinta-ala n 0,36 km². Pohjavesialueella sijaitsee Kuokanniemen vara-vedenottamo.

Maisemallisesti arvokas alue.

Merkinnällä on osoitettu kaava-alueen eteläosan maisemallisesti arvokas alue.

Ehdotusvaiheen nähtävilläolon jälkeen kaavaehdotukseen on tehty seuraava muutos:

Rakennusala, jolle saa sijoittaa mainostaulun.

Merkinnällä on osoitettu mainostaulujen sijaintipaikat ohjeellisella merkinnällä kolmelle taululle kirkonkylän sisääntuloteiden varsille: etelässä urheilukentän läheisyyteen, pohjoisessa Matilanvirrantiellä Sumiaisraitin risteuksen pohjoispuolelle ja idässä Taipaleentiellä Haketien länsipuolelle.

7.7. Yleismääräykset

Ympäristö ja rakennustapa

Alueella tulee noudattaa soveltuvin osin "Jälleenrakennuskauden rakentamistapaohjeita (2019)".

Täydentävä uudisrakentaminen tulee sopeuttaa Sumiaisten kirkonkylän kulttuurihistoriallisesti merkittävään ympäristöön. Rakennusmateriaalien tulee olla pääosaltaan puuta.

Uudisrakentamisen on kattokaltevuudeltaan, rakentamistavaltaan, mittasuhteiltaan ja väreiltään sopeuttava ympäröivään rakennuskantaan. Uusille rakentamisalueille tulee rakennukset toteuttaa sopivina ryhminä yhtenäistä rakennustapaa noudattaen.

Kirkon läheisyydessä uudet rakennukset tulee suunnitella siten, että kirkon hallitsevaa asemaa ei ympäristöllisesti heikennetä.

Rakennettaessa alle 4 metrin päähän tontin rajasta, ei rakennuksen tälle sivulle saa sijoittaa ikkunoita alle 180 cm:n korkeudelle huoneen lattiatasosta.

Talusrakennus voidaan rakentaa 2 metrin etäisyydelle tontin rajasta.

Vesi-, jätevesi- ja jätehuollossa on noudatettava voimassa olevia viranomais määräyksiä ja järjestettävä huolto siten, ettei synny ympäristön, vesistön eikä pohjaveden pilaantumisvaaraa. Tonttien viemäroinnin järjestämiseksi on jäteveden pumppaus järjestettävä kiinteistökohtaisesti kiinteistön omalla kustannuksella, ellei liittyminen kaupungin viemäriin ole muuten mahdollista.

Rakentamatta jäävät tontin osat, joita ei käytetä ajoteinä eikä pysäköintiin, on istutettava ja hoidettava tai pidettävä hoidetussa luonnontilassa.

Tontilla tulee säilyttää tai istuttaa puita ja pensaita niin, että puiden määrä on vähintään 1 ja pensaiden määrä vähintään 1,5 tontin pinta-alan 100 m² kohti.

Autopaikan edessä tulee olla vähintään 5 metriä vapaata tilaa omalla tontilla.

Rantatonteille saa rakentaa rakennusalan ulkopuolelle pienimuotoisen venekoppelin tai veneiden säilytyspaikan.

Asuinrakennuksen alimman lattiatason tulee olla vähintään 1 metri ylävesirajaa korkeammalla (+100.90, N60 Keitele-järvi).

Hulevedet

Hulevedet tulee hoitaa kiinteistökohtaisilla järjestelyillä tontin omalla alueella. Tontin piha- ja hulevesisuunnitelma on esitettävä rakennusluvan hakemisen yhteydessä.

Autopaikat:

Autopaikkojen vähimmäismäärät:

- Y- ja YK-korttelialueet	1 autopaikka/50 k-m ² tai 1 autopaikka työntekijää kohti
- T- ja TY-korttelialueet	1 autopaikka/50 k-m ² tai 1 autopaikka työntekijää kohti
- KLA- ja AL-korttelialueet	1 autopaikka/50 k-m ²
- pari- ja omakotitalot	2 autopaikkaa/asunto
- rivitaloasunnot	1,3 autopaikkaa/asunto
- palveluasunnot	1 ap/ 150 k-m ²

7.8. Nimistö

Asemakaavassa on nimetty ennestään vailla nimeä olleita puistoja ja viheralueita. Kaavamerkintä alueilla on VL (lähivirkistysalue). Kaavassa uusia nimiä lähivirkistysalueille on: Suopursukosteikko, Hieta-suo, Kuokankangas, Paattipoukama, Rupupoukama, Kukkonniitty, Karpalosuo ja Satamaranta. Kirkonkylän uimaranta (VV) kylän pohjoispuolella on nimetty Saunarannaksi.

8. KAAVAN VAIKUTUKSET

8.1. Sosiaaliset ja yhdyskuntataloudelliset vaikutukset

Kaavamuutoksella ei ole merkittävää sosiaalista tai yhdyskuntataloudellista vaikutusta: suunnittelun lähtökohdana on pidetty olemassa olevan tilanteen ja voimassa olevan kaavan mukaista maankäyttöä.

Kaavatalouden kannalta suunnittelualue on edullinen. Kunnallistekniikan osalta suunnittelualue sijaitsee hyvällä paikalla olemassa olevaa rakennetta täydentäen ja uudet rakennukset voidaan liittää tiiviisti alueen kunnallistekniisiin verkostoihin. Kaavan toteuttaminen ei edellytä uusien yhdyskuntateknisen huollon verkostojen rakentamista.

Alueella säilyy nykyiset lähivirkistysalueet. Alueella olevat ja suunnitellut ulkoilureitit on osoitettu kaavassa.

8.2. Vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja yhdyskuntarakenteeseen

Kaavan toteuttamisella ei ole merkittäviä vaikutuksia rakennettuun ympäristöön tai yhdyskuntarakenteeseen verrattuna voimassa olevan kaavan mahdollistamaan rakentamiseen. Kaavassa osoitetut rakentamattomat korttelialueet ja tontit ovat pääosin voimassa olevan kaavan mukaisia. Rakentamattomia tontteja on joiltain osin laajennettu ja tontteja yhdistetty.

Käyttötarkoituksimerkintöjä on tarkistettu vastaamaan paremmin alueella jo toteutunutta maankäyttöä tai mahdollista kysyntää.

Rakentamisen tavasta on annettu tarkempia määräyksiä kaavan yleismääräyksissä.

8.2.1. Vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön

Kaavalla pyritään turvaamaan alueen rakennetun kulttuuriympäristön arvot.

Kaavan arvokas rakennettu kulttuuriympäristö on pääosin rakennettua eikä kaavassa alueelle osoiteta merkittävää uutta rakentamista. Asemakaavan toteutuminen mahdollistaa tonttien nykyistä tehokkaamman rakentamisen, mutta muutos voimassa olevan kaavan mahdollistamaan rakentamiseen ei ole merkittävä. Uusi asemakaava ohjaa aiempaa kaavaa tarkemmin rakentamisen tapaa. Kaavassa on annettu määräys jälleenrakennuskauden rakentamistapaohjeiden noudattamisesta soveltuvin osin. Rakentamistapaohjeet ovat kaavaselostuksen liitteenä.

Kaavassa on osoitettu yhteensä 15 kpl rakennusinventoinneissa arvokkaiksi todettuja kohteita suojeltavina rakennuksina (sr-7). Sumiaisten valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö on osoitettu omalla kaavamerkinnällä ja -määräyksillä (sk-1). Lisäksi raitin ympäristö on osoitettu suojeltavana alueen osana (s-8).

Sumiaisissa on myös kaksi kirkkolailla suojeltua kohdetta: Sumiaisten kirkko ja kellotapuli. Ne on osoitettu omalla kaavamerkinnällä (srk).

Alueella tiedossa olevat muinaismuistokohteet on myös osoitettu omalla merkinnällä (sm).

8.3. Vaikutukset maisemaan ja kyläkuvaan

Kaavan toteuttamisella ei ole merkittäviä vaikutuksia maisemaan tai kyläkuvaan verrattuna voimassa olevan kaavan tilanteeseen. Nyt laadittu kaava ohjaa aiempaa enemmän rakentamisen tapaa erityisesti merkittäville maisema-alueilla. Alueen eteläosa sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle. Sumiaisraitin kyläkuvallisesti arvokas alue on osoitettu omalla kaavamerkinnällä.

Rantaan rajoittuville tonteille on osoitettu ranta-alueille puustoisena säilytettävät alueet (s-6), jolla pyritään huomioimaan maisemavaikutukset vesistöltä katsottuna.

8.4. Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Kaavamuutos ei ole aiheuttamassa kielteisiä vaikutuksia nykytilanteeseen tai voimassa olevaan kaavaan verrattuna luonnon ja luonnonympäristön kannalta. Kukkoniemen alueella tiedossa olevat luontoarvot on huomioitu kaavamerkinnöissä ja -määräyksissä. Asemakaavassa ei osoiteta merkittäviä uusia alueita rakentamiseen verrattuna voimassa olevaan asemakaavaan.

8.5. Vaikutukset liikenteeseen

Kaavan toteuttaminen verrattuna voimassa olevaan asemakaavaan ei lisää merkittävästi rakentamisen määrää, jolloin liikenteen määrään ei arvioida olevan juuri vaikutuksia.

Asemakaavassa Taipaleentien liikennealueen varaus, liittymien sijainnit ja näkemäalueet on osoitettu vireillä olevan tiesuunnitelman mukaisena, jolloin kaavan hyväksymisen jälkeen, voidaan tiesuunnitelma hyväksyä.

Kaavaratkaisu pohjautuu olemassa olevaan tie- ja katuverkkoon.

8.6. Vaikutukset tekniseen huoltoon

Kaavan toteuttaminen ei edellytä uusia teknisen huollon verkostojen rakentamista. Alueella tiedossa olevat johdot ja putket on osoitettu rasiiteina. Alueen yhdyskuntateknisille rakennuksille ja laitteille (mm. masto, lämpökeskus) on osoitettu omat aluevaraukset.

8.7. Vaikutukset terveyteen ja turvallisuuteen

Kaavan toteuttamisella ei ole vaikutuksia terveyteen ja turvallisuuteen alueen ollessa jo pääosin rakennettu ja suurelta osin voimassa olevan kaavan mukainen. Kaava ei mahdollista sellaista uutta rakentamista, jolla olisi erityisiä vaikutuksia terveyteen tai turvallisuuteen.

8.8. Taloudelliset vaikutukset

Kaavan toteuttaminen ei aiheuta taloudellisia vaikutuksia. Osalla rakentamattomia tontteja on tonttikokoa tarkistettu suuremmaksi ja houkuttelevammaksi. Sen toivotaan lisäävän tonttikysyntää alueella.

9. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Kaavan toteuttaminen voidaan aloittaa kaavan saatua lainvoiman.

Äänekoskella ~~17.9.2019~~, 11.11.2019

ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI – KAAVOITUSPALVELUT